

● OHTLIK VESI

Haapsalu randades vohavad mürgised vetikad

Terviseameti võetud proovide järgi vohab Paralepa rannas suures koguses sinivetikas, neist kolm on potentsiaalselt mürgised liigid ja üks, mis võib suures koguses tekitada nahaärritust.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

Mürgiste vetikate tõttu lehvib Paralepa ja Vasikaholmi rannas lilla lipp, mis hoiatab suplejaid vees leviva reostuse eest. Lisainfona on selgituseks: ohtlikud vetikad. Samuti on mõlemas rannas üleval hoiatavad sildid, mis ütlevad, et suplusvesi võib tekitada löövet.

Terviseameti vaneminspektori Lea Kiisi sõnul oli neljapäeval proove võttes vetikas silmaga nähtav ja vesi lehkas sinivetikale omaselt kopituse järele.

Pärast ujumist tuleb pesta
Otseselt keelatud ujumine randades pole, kuid võimaliku tekkiva lööbega tuleb arvestada. „Inimene peab ikka ise vaatama, kuhu ujuma läheb,” ütles Kiisi. Ta tuletas meelde, et pärast meres ujumist tasub end alati mageda veega pesta, sest lööve võib tekkida ka sinivetikata ning merevett ei tohi alla neelata.

Selleks et sinivetikad hakkaksid vohama, on vaja sooja ja toitainete rikat vett ning tuulevaikset ilma. Kiisi sõnul võis neljapäeval sadanud paduvihm vetika kogumi Haapsalust eemale viia, kuid võis selle ka vastupidi rohkem siia poole tuua.

Kauaks lillad lipud randades lehvima jäävad, pole veel teada. Kiisi sõnul jälgivad ka G4Si rannavalvurid merevee puhtust ja kui vesi on selge, panevad nad teise lipu üles.

Sinivetikate vohamist soodustavad soojad ilmad ja soe merevesi, nagu praegu on. Eile kell 15 oli

Lilla lipp Haapsalu randades hoiatab sinivetika eest.

MALLE-LIISA RAIGLA

Paralepa ja Vasikaholmi rannas õhusooja 23 kraadi ja veetemperatuur oli 25 kraadi. Satelliidiandmete põhjal on praegu sinivetikat täis kogu Soome laht. „Neid on siseveekogudes ja meres,” ütles Kiisi.

Sinivetikad õitsevad kahest nädalast kuni ühe kuuni. Praegu on sinivetikate õitsemise kõrgaeg

Ohtlik lastele

Inimene võib sinivetikate toksiinidest mürgistuse saada peamiselt sinivetikarikast vett juues. Sellise vee neelamisel on täiskasvanutel harva tõsisid mürgistust esinenud, eelkõige on ohustatud väikesed lapsed, vanemad inimesed ja koduloomad. Samuti tundliku nahaga inimesed, kellel nahaärritus

kergemini tekib. Koertel piisab mürgituse saamiseks karva lakkumisest peale sinivetikaid sisaldavas vees ujumist.

Sinivetikamürgistuse sümptomid võivad sarnaneda tavalise gripi omadega, esineda võib naha ja silmade punetus, halb enesetunne ja kõhulahtisus, palavik, nohu ja köha, lihasevalu, huulte kipi-

tamine ja pragunemine ning tasakaaluhäired.

Sinivetikad ehk tsüanobakterid on maailmas laialt levinud – neid leidub kõikjal veekogudes ja mujal ning neil on nii vetikatele kui ka bakteritele iseloomulikke jooni. Sinivetikate hõimkond sisaldab umbes 150 perekonda ja 2000 liiki.

Neljapäeva hommikul oli Roostal Kiisi sõnul vesi puhas ja selge, kuid ta rõhutas, et tegemist oli selle hetke andmetega.

Kiisi ütles, et on tänulik kõigile, kes annavad terviseametile teada, kui kahtlustavad suplusrandades sinivetikat, sest üks ametnik kõiki randu iga päev kontrollida ei jõua.

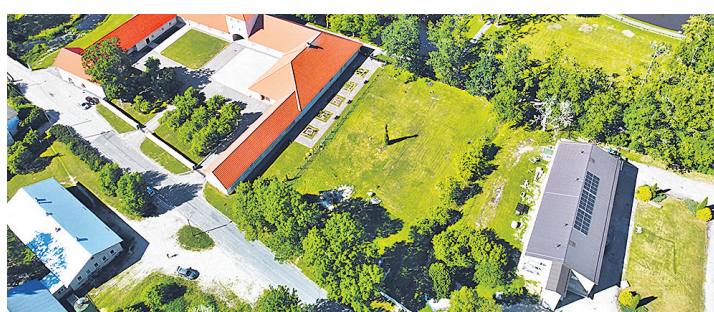
Eakatekodu tahab Koluverre ehitada väiksema eluhoone

Koluvere hooldekodu tegi samu tagasi, et saaks uue eluhoone ehitamisega edasi liikuda.

Lossipargi eakatekodu tahab ehitada esialgselt kavandatud väiksema uue eluhoone, selleks tuli aga ehitusregistris varem esitatud projekteerimistingimused lõpetada.

Lääne-Nigula vallavalitsus otsustas teisipäeval, et ei anna Maarjamaa Kodudele Lossipargi eakatekodu maauksusele uue eluhoone rajamiseks projekteerimistingimusi. „Projekteerimistingimuste taotlus ei vasta [Lääne-Nigula valla-toim.] üldplaneeringule,” sedastatakse vallavalitsuse korralduses.

Vallavanema ülesannetes tegutsev Kullamaa osavallavanem Katrin Viks selgitas, et see kor-

Lossipargi eakatekodu tahab uue eluhoone ehitada tühjale platsile Tallihoovi (punaste katustega) kinnistu ja hooldekodu olemasoleva korpuse vahele.

URMAS LAURI

raldus ei ole mitte lõplik keeldumine, vaid pigem tehniline dokument, et eakatekodu saaks oma ehitussooviga edasi liikuda.

Kuu aega tagasi kirjutas Lääne Elu, et Lääne-Nigula vallava-

litsus tahab Koluveres eakatekodu majandavale osaühingule Maarjamaa Kodud väljastada uue, 1200 ruutmeetri suuruse hoone projekteerimistingimused, kuid naaberkiinnistu oma-

nik, osaühing Argonfeld oli sellele esitanud vastuväite.

Advokaadibüroo Sorainen vandadvokaat Carri Ginter kirjutas vastuväites, et üle 1000 ruutmeetri suuruse maja ehitamiseks tuleb koostada detailplaneering ning uue hoone ehitamine ei vasta Koluvere lossi kaitsevõõndist tulenevatele piirangutele. Kolmandaks tõi Ginter välja selle, et uue hoone ehitamisega kahjustatakse Koluvere lossi kompleksile omaniku õigusi, sest lossikompleksi kõrvale sobimatu hoonestuse rajamine vähendab kinnisasja väärtust.

„Tahan jõuda naabritega kokkuleppele,” ütles Maarjamaa Kodude juhatuse liige Kristo Priimägi toona Lääne Elule. „Püüame lei-

da kompromisslahenduse, mis osapooli rahuldab.”

Selleks et uue hoone ehitamiseks ei peaks koostama detailplaneeringut, on Priimägi sõnul lahendus olemas – teha hoone maht väiksemaks.

Et seda teha saaks, otsustaski vallavalitsus projekteerimistingimuste andmisest keeldumise korraldus on tehtud selleks, et saaks need projekteerimistingimused ehitusregistrist ära lõpetada ja uued esitada,” selgitas Viks. „Nad [Maarjamaa Kodud – toim.] tahavad hoone teha väiksemaks. Praegused projekteerimistingimused on üle 1000 ruutmeetri. Meie üldplaneering ütleb ka, et kuni 1000 ruutmeetrit ei ole detailplaneeringut vaja koostada.”

Lääne Elul ei õnnestunud Priimägi ühendust saada. „[Kristo] Priimägi on läbi räägitud,” ütles Viks. „See [projekteerimistingimuste andmisest keeldumise korraldus – toim.] ongi selleks, et ta saaks uued esitada.”

Juunis ütles Priimägi, et uue eluhoone ehitamisega tahetakse alustada tuleval aastal ning ehitamisele kulub umbes poolteist aastat.

Koluvere eakatekodu avati märtsis 2019. Praegu on eakatekodus elanikke 140 ringis, kui uus maja lisanduks, oleks elanikke kokku üle 200.

Lossipargi eakatekodus asus varem Koluvere hooldekodu, mille riik 2018. aastal lõpus sulges.

URMAS LAURI

● JUHTKIRI

Kõik müügiks

Lääneranna vald valmistub müüma Hanila muuseumi maja. Osa muuseumi kogust on juba mujal, nüüd tuleb koht leida ülejäänule. Raske on mõelda, mida tunnevad inimesed, kes selle muuseumi loomise juures olid ning aastaid selle heaks tööd on teinud. Otsus, mis tehti ühel pöördelisel hetkel – anda loodud muuseum kohalikule omavalitsusele lootuses, et nii on lihtsam ja elutöö kodukohas kindlasti säilib – osutus asjatuks.

Olgu peale, et kogutud vanavara ikkagi säilib, esemete lood on tulmeraamatutes kirjas, aga see kõik on juba kusagil mujal. Kaugel sellest kohast, kuhu neid on kogutud.

Majad saavad võib-olla uued omanikud, jäävad ehk alles. Keegi saab osta kodu ajaloo majas, aga see on midagi muud.

Lääneranna vald on juba müünud Metsküla raamatukogu ja Kasari kooli. Tuudi koolimaja on müügis olnud mitu korda, aga keegi pole tahtnud. Järge ootab Hanila muuseum, samuti kunagine koolimaja. Kavas on maha müüa ka Virtsu kool.

Need kõik on olnud majad ja kohad, mis toetavad küla või kogukonna identiteeti, piirkonna minapilti. Inimese minateadvuses on teadmine, kust ma tulen, tähtis. See on osa vastusest küsimusele, kes ma olen.

Lääneranna vallas on väikeste lasteade-koolide asemele loodud Lääneranna lasteade. Uus kool, mida vald Lihulasse ehitab, hakkab vallajuhtide kava järgi kandma nime Lääneranna kool. Et see uus tulla saaks, tehakse Lihulas ruumi Lihula gümnaasiumi lõpetajate istutatud lennupuude arvelt. Mis sest, et iga lend kooli lõpetades tahtis oma koolile ja oma linnale kinkida paljudeks aastateks, võibolla mitmekski inimpõlveks midagi väärtuslikku – elusa puu.

Lääneranna vald on suur ja lai, mis teda lõpuks koos hoidma jääb? Kas müües kõike, mida vähegi müüa annab ja mis inimesi on sidunud, ikka tekib asemele midagi olulist ja ühendavat?

● TEISED LEHED

Õpetajate palgaga hanitamine

ÕHTULEHT. Ühelt poolt tuleb anda valitsusele au – kui on vaja kokku hoida, tuleb seda teha kõigil. Teisalt paneb see oigama – taas saavad valusaimalt pihta vähekindlustatud osad elanikkonnast, kirjutatakse ajalehe juhtkirjas.

Õpetajate rõõm valusa streigiga kätte võidetud palgalisast jäi üüriseks. Nüüd on ametis uus valitsus ning laiapõhjaline kärpekirves kallilt kätte võidetud palgatõusu peaaegu et tasa tegemas.

Palgatõusudeks raha pole, kirjutab ka Õhtuleht. Natuke saab end lohutada, et kõik on justkui üllal eesmärgil saada riigi rahandus taas jonksu.

Teisalt tuleb meenutada – kelle sammud selle augu tegid? Praegused valitsejad on olnud ka osade eelmiste valitsuste juures. Seni pole tulnud tõsiseltvõetavaid signaale ka kulude paremast ülevaatamisest või näiteks toetuste korrigeerimisest. Kui raha pole, siis tuleb vaadata üle kõik kulud.

Samas on koalitsioonileppes mustvalgelt kirjas, et eesmärk on 2027. aastaks tõsta õpetajate palk 120 protsendini keskmisest palgast. Selleni jõudmine on aga praegustes tingimustes väga ebarealistlik.

Kas tegu on tahtliku hanitusega? Niisiis, kas ka tulevasse õppeaastasse on sisse kootud üks õpetajate streik?

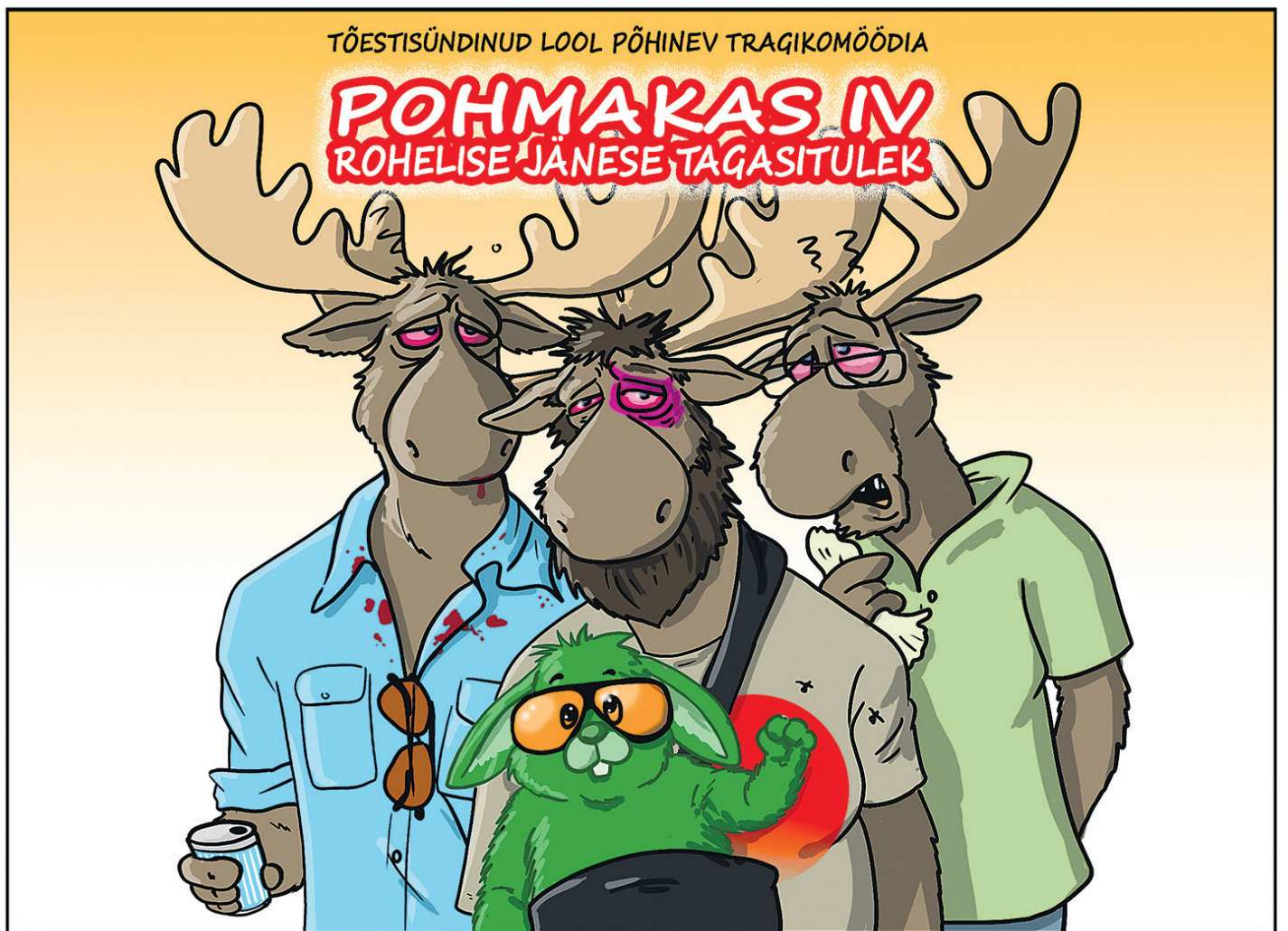
● LAUSELAEN

„Mõned jälle ütlevad, et ei ole hukas, aga mina tunnen, et on.”

Taebila elanik **Triin Aljas** haisvast kraaniveest. Lääne Elu, 25. juuli 2024

NÄDAL

2024

Valitsusel ei näi raha otsas olevat

Uus peaminister Kristen Michal koos pooluue valitsusega on ametis ning uus koalitsioonileping valmis.

Imset tuleb ridade vahelt välja veel mitu esialgu märkamatu sisse kirjutatud olulist muutust – lisaks lükkele tulumaksuga, mille tõusuosa hakkab kehtima kõigile esimesest teenitud sendist – ja seega vastas Michali korduvalt esitatud soovitus ootuste madalal hoidmisele tõele. Aga see on ainult osa pildist, mis lepingut lugedes avaneb.

See ongi madalate, võiks öelda väikeste ja vähetähtsate eesmärkide kokkulepe.

Kuna ootused olidki madalal, siis võiks öelda, et ühiskond sai, mida ajaloo suurima mandaadiga erakond viimastel nädalatel lubas. Paraku siit küsimused algavadki.

Kolleeg Postimehest, väga kogunud ja paljusid valimisi ning valitsusi ja koalitsioonilepinguid näinud Aivar Reinap kirjutab kahtlemata õigesti: „Eelmise aasta veebruaris Postimehes „Valimisstudios“ osalenud reformierakondlane Kristen Michal rõhutas, et majandusele on oluline stabiilne maksukeskkond ja taunis vasakpoolset maksutõusukirvega majanduse häälestamist. Ta avaldas lootust, et valijad annavad Reformierakonnale mandaadi maksude alandamiseks. /.../ Mõni kuu hiljem teatas toredate lubaduste toel valimised võitnud Reformierakonna juhitan valitsus käibemaksu ja tulumaksu tõusust ning tõstis lauale automaksu. Tulemuseks inflatsiooni püsimine Euroopa tipus ning majanduse jätkuv langus. /.../ Nüüd, kui valitsusohjad haaras enda kätte Kristen Michal isiklikult, kordub kogu õudus uuesti.”

Tõesti, Reformierakond ei küsinud valijatel toetust maksude tõstmiseks, sest juba eelmine peaminister Kaja Kallas selle dilemma kuulsas

ANVAR SAMOST
kolumnist

„Esimese stuudio” intervjuus sõnastas: maksutõusudest valimiskampania ajal rääkida ei saa, sest see on ebapopulaarne. Aga teisest küljest on Eesti tõesti esindusdemokraatia ja isegi kui väiteid riigieelarve suure puudujäägi üllatuslikust ilmne misest mõned päevad pärast valimisi on võimatu uskuda, siis riigikogus enamust omavad erakonnad võivad järgmiste valimiseni makse nii tõsta kui langetada sõltumata oma valijatele antud lubadustest.

Palju hullem on, et loeme küll Reformierakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja Eesti 200 valitsuse kokkuleppest, et „kolme erakonna ühine eesmärk on /.../ suunata majandus kasvuteele, vähendada sotsiaalset ja regionaalset ebavõrdsust”, kuid juba mõni lehekülj tagapool leiame ettevõtte tulumaksu taastamise, kavalalt peidetud maksuvaba tulu kaotamise, tulumaksu ja käibemaksu tõusu 24 protsendile ja kütuseaktsiisi täiendava tõstmise. Samuti on koalitsiooni sooviks maksta maksutõus, kavalalt peale maismaa- ja meretuuleparkidele ning liikuda edasi kliimanetraalsusena tuntud teiste sama kallite poliitikatega.

On kindel, et makse täiendavalt tõstes kolmandat aastat languses olevat majandust tõusule ei pööra. Lisaks annab käibemaksu Euroopa absoluutsesse tippu viimine garanteeritud taas hoogu hinnatõusule. Jätkuvalt näib peamine plaan Eesti jaoks eluliselt olulise majanduse kasvu taastamisest

● On kindel, et makse täiendavalt tõstes kolmandat aastat languses olevat majandust tõusule ei pööra.

põhinevat lootusel, et ehk tuleb siia suuri välismaiseid tööstusinvesteeringuid (miks peaks, kui isegi riigi enda omandis ettevõtteid ei saa ühtegi uut tehast rajada ja elektri hind on kõrgem kui Skandinaavias?) ning ootusel, et ehk hakkavad Rootsi ja Saksamaa majandused kiiremini kasvama.

On absurdne, et muidu juba üle kümne aasta kindlalt ametnike ja poliitikute ilmeksimatuseesse uute reeglite, keeldude, käskude ja piirangute kehtestamisel uskunud erakonnad ei usu samas riigi võimesse majandust suurte investeeringutega kasvama panna.

Peale kaitsetööstuse riikliku tellimuse, Rail Balticu ehituse kiirendamise ja üürilamute programmi ning ebamäärase mõmina teemal „mina ehitasin majandusministrina kõige pikema löigu Tallinna–Tartu maanteest” ei sisalda koalitsioonileping mingit suuremat eesmärki ega vahendit majanduse stimuleerimiseks. Kõige olulisem on eelarvetasakaal (vabandust, kolmeprotsendiline puudujääk), mis tuleb saavutada ka majanduslanguse jätkumise hinnaga.

Koalitsioonileppes on lubatud uuri- läbipaistmatust tegevuspõhisest riigieelarvest loobumist, aga see peaks olema korras riigi rahanduse suunas liikudes esimene asi, mis tuleks kohe ära teha. Äkki selgub, et riigieelarve ei olegi nii suure puudujäägis? Samuti oleks olnud väga lihtne leppega keelata kõik kulutused, mis on omased pigem väga rikastele ühiskondadele või lausa ideoloogilised. Muidu pole maksumaksjal 24 protsendist käibemaksu tasudes mitte mingit alust uskuda, et valitsusel tõesti raha otsas on.

● MUUSEUMI LÖPP

Lääneranna vald tahab Hanila muuseumi maja maha müüa

Lääneranna vallavanem Ingvar Saare tunnistab, et Hanila muinsuskaitse all oleva vana koolimaja, kus asub Hanila muuseum, korda tegemine ei tundu vallavalitsusele mõistlik ning maja on kavas maha müüa.

ANDRA KIRNA
andra@le.ee

„Muuseum on seal sees, tekstiilid on küll viidud Lihulasse, sest nende hoidmine Hanilas oleks spetsialistide sõnul esemeid kahjustanud. Hanilasse meil elu eestvedajat tekkinud ei ole ning niisama me selle maja hoidmist mõistlikuks ei pea,” rääkis Saare. Ülejäänud vanavara saatuse üle otsustavad tema sõnul Lääneranna muuseumid, vald ja Hanila muuseumi selts koos. Saare ei välistanud ka võimalust, et Porsiku talust, August Tampärgi kogust alguse saanud kollektsoon võib jõuda Virtsu muuseumi hoole alla.

Praegu on Hanila muuseum osa Lääneranna muuseumidest ja seda saab külastada ette registreerides.

Hanila muuseumi kuulus tekstiilikogu, ka kuulsad Lihula lilltikandis vaibad on juba mõnda aega hoiul ja eksponeeritud Lihula muuseumis.

Varade tulevik teadmata

Muuseumide juhi Marika Valgu sõnul on Hanilas nüüd vaid puit-, metall- ja klaasesemed. „Hanila muuseumi külastus tuleb praegu ette kokku leppida. Meil käivad nii ekskursioonid kui ka uurijad. Esemete säilimisel hoiame silma peal, aga maja seisukord on tõesti selline, nagu ta on. Praegu saame neid asju seal näidata, pike-mas perspektiivis see mõistlik ei ole,” rääkis Valk.

Hanila muuseumi seltsi juhatuse liige Jüri Mõniste saatis seltsi nimel juulis Lääneranna vallavanemale ja muuseumi direktorile kirja, milles selts tunnustab Lääneranna muuseumi tekstiilidele sobivate säilitustingimuste pakumise eest. Seltsil on aga mure ülejäänud vanavara säilimise pärast.

„See olukord, kus keegi midagi ei tee, on kõige halvem üldse,” ütles Mõniste Lääne Elule. Tema meelest on otsustamine võtnud liiga kaua aega. „Enne kui etnograafilised esemed hävivad, tuleks midagi ette võtta,” ütles ta. Ta rääkis, et Virtsu arengu selts on nõus

Lääneranna vallal pole Hanila vana koolimaja korda tegemiseks raha.

URMAS LAURI

võtma kogu enda hoole alla Virtsu muuseumi.

Lääneranna muuseumi juht Marika Valk ütles, et rõõmistas muuseumiseltsi kirja üle, sest suhted seltsiga olid vahepeal päris jahedad. „See andis mulle lootust, et me saame asju lahendada nii, nagu olukord tingib,” nentis ta.

Mis täpsemalt Hanila muuseumi varaga saab, ei osanud Valk veel öelda. „Meil on siiski vaja veel nõu pidada. Augustis peaks kokku kutsutama Lääneranna muuseumi uus nõukoda,” ütles

ta ja lisas, et vaja on uurida asjade juriidilist külge, just seda, mis puudutab museaalide üleminekut ühest valdusest teise. Eriti käib see tema sõnul nende annete tagastamise kohta, mis tehti omal ajal Hanila muuseumile, tingimusega, et neid eksponeeritakse just Hanilas. „Kunstimuuseumis oli meil olukordi, kus tagastasime deponeeritud (säilitamiseks hoiule antud) kunstiteosed deponentidele, päris palju. Siin on küsimus kõigepealt selles, kuidas nad on arvele võe-

tud. Kui tegemist on deponeeritud esemetega, on see lihtne. Kui need on aga põhikogusse arvele võetud, siis ilmselt keerulisem. Just neid võimalusi tulebki uurida,” rääkis Valk. „Kui selgub, et see on võimalik, oleme seda müügi nõus tegema,” lubas ta.

Muuseum kolib välja

Vallavanem Saare sõnul on pikemas plaanis kavas maha müüa mõlemad Hanila koolimajad. Nii kivist vana koolimaja, kus asub muuseum kui ka kõrval asuv ni-

nimetatud puukoolimaja. Viimast kasutab praegu veel Hanila muuseumi selts. „Ega me kedagi tagant kiirustama ei hakka,” ütles Saare. „Otse keegi meilt veel maja vabastamist pole küsinud,” ütles Mõniste. Tema sõnul muuseumiselts jõudumööda siiski juba kolib, sest rendileping vallaga on lõppenud ja majade müügist räägitakse juba ammu.

Vallale kuuluv kinnistu, kus mõlemad koolimajad asuvad, jagati juba ülemöödunud aastal kaheks eraldi kinnistuks.

Elering tahab alustada Hara lahte randuva EstLink 3 eriplaneeringuga

Elering esitas regionaal- ja põllumajandusministeeriumile taotluse algatada riigi eriplaneering Eesti ja Soome vahelise EstLink 3 ühenduse rajamiseks seotud võrgutugevduste teostamiseks maismaal. Tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve amet algatas Hara lahte randuva EstLink 3 hoonesusloa menetlusega. Uue elektrühenduse lisandumine eeldab elektri ülekandevõrgu tugevdamist üle Eesti.

EstLink 3 koosneb Eestist ja Soomest ühendavast alalisvoolu kaabelliinist ning kaabli otstes paiknevatest konverterjaamadest. Eesti poolel koosneb kavandatav EstLink 3 alalisvoolu merekaablist, maismaakaablist, konverterjaamast Lääne-Nigula vallas Aulepa

EstLink2 kaabel.

ARHIIV

lähedal ning uuest 330 kV õhuliinist maismaal, mis ühendab EstLink 3 olemasoleva 330 kV võrguga Risti alajaamas.

„Turvalisuse kaalutlustel on mõistlik uus ühendus ehitada senistest võimalikult kaugelt.

EstLink

- EstLink 1 on 350 MW alalisvoolu elektrikaabel Harku ja Espoo vahel. Paigaldatud on kaks 105 km pikkust kaablit, millest 74 km kulgeb Soome lahe põhjas ja 31 km maismaal. Avati 2006.
- EstLink 2 on 650 MW alalisvoolu elektrikaabel Püssi ja Anttila vahel kogupikkusega 171 km, see koosneb 145 km pikkusest avamerekaablist, 12 km pikkusest maismaakaablist Eestis ja 14 km õhuliinist Soomes. Avati 2014.
- EstLink 3 kavandatakse 700 MW võimsusega, alalisvoolu elektrikaabel kulgeb Aulepa lähelt Hara lahest Inko kanti. Võimalik valmimine 2030. aastate keskel.

ALLIKAS: ELERING

Pikas perspektiivis võimaldab see trassivariant liita tugeva võrguga Lääne-Eesti suursaarte piirkonda potentsiaalselt tekkida võivad meretuuleparkide arendusalad,” ütles Eleringi juhatuse esimees Kalle Kilk.

Seoses uue elektrühenduse lisandumisega on vajalik olemasoleva võrgu tugevdamine. Selleks on vaja rajada Tallinnasse uus kõrgepinge alajaam, mis ühendatakse uute õhuliinide abil Aruküla ja Kiisa 330 kV alajaamadega.

● LÜHIDALT

Politsei otsib Haapsalu kadunud 74aastast Aleksandrit

Politsei palub abi 74aastase Aleksandri (pildil) leidmisel, kes lahkus oma kodust Haapsalu linnas 17. juuli hommikul.

Aleksandr lahkus kodust Kastani tänaval asuvasse poodi minekuks ja pole koju naasnud. Mees liigub töenäoliselt Haapsalu linnas ja on jalgsi. Mobiiltelefoni tal ei ole.

Politsei on kontrollinud Aleksandri võimalikke viibimiskohti ja suhelnud lähedastega, kuid seni pole õnnestunud teda leida.

Aleksandr on lühemat kasvu, kõhna kehaehitusega, kiilas ning kannab väikest halli habet. Seljas oli mehel kodust lahkudes pikade käistega pluus, pikad püksid ning peas nokamüts.

Politsei palub kõigil, kes Aleksandrit näevad või teavad midagi tema asukohast, anda sellest teada numbril 112.

Politsei

Virtsu valis välja kõige kaunima kodu

Virtsu arenguselts kuulutas kaunimaks Virtsus Lahe tänav 1 asuva kodu, mille perenaine on Tiia Lepik.

Hindamiskomisjoni liikme Raul Targamaa sõnul valis Zürii Lahe tänav kodu kaunimaks üksmeelselt ja see oli suurelt teistest üle. „Nagu tavaliselt me ülevaatust tehes omavahel muljeid ei vahetanud,” ütles Targamaa. „Kui rahvamajas maha istusime, oli kõigil valik nelja seast juba tehtud.”

Targamaa sõnul oli Lahe tänav 1 aed kaunis juba eemalt. „Tore vaade. Ilus lilleaed kohe maja ees. Väga ilusasti kujundatud. Ka värvid poolest,” märkis Targamaa. Natuke kaugemal asuva tarbeala eraldavad iluaiast samuti lillepeenrad. „Ei ole nii, et astud kohe porgandite vahele,” ütles Targamaa.

Kauni kodu konkurs on Virtsu arenguseltsi üks pikemaajad traditsioone. Tänavu valis selts kaunist kodu 13. korda.

Kaie Ilves

Lääneranna kultuurijuhiks sai Reelika Toom

Lääneranna vallavanem Ingvar Saare kinnitas Lääneranna kultuuri- ja noortekeskuse juhatajaks Lihula kultuurimaja kunsti- ja infojuhi Reelika Toomi. Toom asub ametisse 21. augustist.

Lääneranna vall lootis uue asutuse tööle rakendada 1. aprillist. Vallavalitsus oli oma korraldusega valla kultuuri- ja noortekeskuse juhatajaks kinnitunud Lihula kooli vilistlase, Eesti hotelli- ja turismi-kõrgkooli lõpetanud Liisa Vaimla, kuid leping temaga jäi sõlmimata.

Toona otsustas vallavolikogu kultuuri- ja rahvamajade ühendamise pooleks aastaks edasi lükata. Kuulutati välja uus avalik konkurs ning konkursi valik komisjon otsustas juuli algul, et tööleping sõlmitakse Toomiga.

Lääneranna kultuuri- ja noortekeskus ühendab viis noorte- ja viis rahva- ning kultuurimaja peamajaga Lihulas. Noortemajad asuvad Löpel, Kömsil, Varblas ja Koongas ning rahva- ja kultuurimajad Löpel, Kömsil, Varblas ja Virtsus.

Kultuuri- ja rahvamajade reform on Lääneranna valla kolmas suur ümberkorraldus peale raamatukogude ja koolivõrgu reformi. Esimesega suleti mullu kevadel neli raamatukogu Metskülas, Tuudil, Kirblas ja Saulepas, teiseiga kaks kooli (Metsküla ja Löpe) ning kolme kooli kärbiti (Varbla ja Koonga kuueklassiliseks, Virtsu neljaklassiliseks). Sügisest liidetakse kõik koolid Lääneranna gümnaasiumiks.

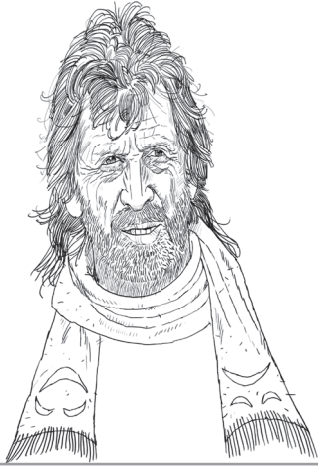
Urmass Lauri

Olümpiamängud

AIVO PALJASMAA

Pariisis kõik särtsub ja keeb

Olümpialinnast tulevate uudiste laviin annab Pariisist üsna lärmaka ja kaootilise pildi. Tundub, et suur osa kohalikest hoiduvad kas kodus või vahele või põgenevad maale tuttavate juurde. Tavapärased turistid reisivad aga pigem naabermaadesse. Spordikaugemad ilmarändurid kohe kindlasti.

Pariisi mitmed vaatamisväärsused on ju piiratud juurdepääsuga, linna ühistransport (metroo sealhulgas) on eelkõige rakendatud mängudele sõitnud sportlaste ja nende veelgi arvukama saatjaskonna teenimiseks. Pariislased nuri-sevad isegi, et neil on ajalooline kitsaste tänavatega linn, aga see tahetakse nüüd kümnete tuhandete olümpialaste ja uudistajatega täis toppida. Mida ütlesid nad aga siis, kui peaksid näiteks Haapsalusse Ameerika autode päevadele sattuma. Kõik siin maailmas on suhteline, nii et argu nad seal üleliia ka hädaldagu.

Hädaoht võib Pariisis varitseda muidugi iga nurga peal ja kohati tekib mulje, nagu oleks tegu rindeäärse linnaga. Tänavatel patseerivad suurte kampadena ringi korralvurid nagu komandanditunnile kohane. Peljates eelkõige terroriakte, sest tänapäeva maailmas ilmuvad suurtel massiüritustel nagu maa alt välja kurjad jõud. Tegu pole aga sugugi laternaposte ja pargipinke lõhkuvate vandaalidega, vaid usuhulludena ringi hiilivate vanakuradi saadikutega. Nende jaoks on teiste inimeste tapmine või sandistamine pommi abil sama lihtne nagu piitsaga kärbsparve laialipeksmine.

Kui satuks nüüd ise nipsust äkki keset Pariisis tunglevaid inimesi, kus sooja on üle 30 kraadi ja prantsuse keelt ka ei oska peale pardon ja musjöö ning silmanurgast püüad jälgida, et ehk mõni kahtlane seljakotiga pommipanija ringi ei hiili, siis võid tõesti küsida, et milleks seda olümpiat üldse vaja on korraldada. Kas see mäng väärrib ikka küünlaid.

Miks ta aga ei vääri, kui istud oma kodus televiisoris ja pilt olümpiaareenilt tundub nii ilus ja turvaline. Eks kaugelt vaadates tundub aga iga asi ilusam sellest, mida lähedalt kaedes näha saad.

Seine'i jões on ujumine 1923. aastast peale vee saastumise tõttu keelatud. Nüüd tahetakse seal läbi viia allveeujumine ja triatloni ujumisdistsants. Saaste kaotamiseks eraldati vähemalt paar miljardit eurot ja Prantsuse president Emmanuel Macron tahtis mängu (ja ka ennast) promodes seal näidisujumise teha. Keskkonnaaktivistid võtsid kohe tuld ja lubasid sel päeval üle kaldaveere jökke kakaada. Prantslased on teadagi läbi ajaloo revolutsioonimaiaid ja pole kuulda olnud, et Emmanuel-poisiks oleks suplema läinud. Hiljuti sai sellega hakkama aga Pariisi linnaape Anne Hidalgo, nagu tõestatakse, et suplus Seine'is põdema ei pane. Macron käib praegu muidugi ringi nagu ehtne Gallia kukk, rind uhkelt kummis. Sisepoliitiliste pingete taustal loodab ta OMi eduka kulgemise tõttu tõhusaid plusspunkte teenida.

Esimesed kohale jõudnud Eesti esindajad sattusid samuti keset valitsevat viir-varri. Lennujaama vastu tulnud buss ei oleval algul kuhugi osanud sõita, vaid kurtinud ringiratast ümber jaamahoonde. Olümpiakülas olevat nii pikad söögijärjekorrad, et meie kuldjuuja Eneli Jefimova olla käega löönud ja tühja kõhuga magama heitnud. Madratsid pidavat kõvad olema ja padjad kandilised. See kõik on aga tühi asi võrreldes meie vehklemislootuse Nelli Differti juhtumiga.

Võistlusvarustuse kontrollis ei läinud tema näokaitse kiiver läbi. Ümarate neetide hulka oli kaks teravamast sattunud. Tahtmatult kerkisid eestlaste olümpialoost silme ette iluuisutaja Margus Hernitsa uisusaapa küljest pudenenud kruvid (1994) või ujuja Indrek Sei katki rebenenud trussikud (2000).

Nendel juhtus see olümpia ajal, Differtil õnneks enne võistlust. Tark mees taskus ehk relvameister Kaido Kaaberma, kes on ühtlasi ka Differti neljalükkemelise meeskonna juht, ajas asja joonde.

Kokkuvõttes ei loe kõik eelkirjeldatu aga mitte tuhkagi. Eile õhtul säras Seine'i kohal taevast ja põles uhkelt olümpiatuli. Kogu maailm vaatab praegu Pariisi poole. Kes põnevusega, kes aga lootuses, et midagi hirmsat ei juhtuks.

Ahjaa. Differt alustab täna oma võistlust. Ajakava kohaselt peaks ta kell veerand üks päeval kohtuma esimeses matsis Lõuna-Korea esindaja Young Mi Kangiga.

Vormsi tähistab olavipäeva - Norra kuninga Olav II Püha surmapäeva - alati pidulikult.

KATA VARBLANE

● VORMSI OMA PÜHA

Vormsi olavipäev kestab neli päeva

Vormsi suve suurim üritus olavipäev kestab tänavu neli päeva – pidustused algasid eile ja lõppevad esmaspäeval, kui on olavipäev.

ANDRA KIRNA
andra@le.ee

Olavipäev sai alguse juba eile Svibys, kui saare talumuuseumis avati Vormsi kirsi. „Seekord on kohtumise teema „Meie lood”, ütles Vormsi olavipäeva sündmusi koordineeriv kultuuri- ja kogukonnaspetsialist Üllo Juht. Külas oli kirjanik ja loovkirjutamise õpetaja Veronika Kivisilla, kes aitas leida viise, kuidas lugusid alles hoida.

Lastele leiab sel ajal talumuuseumis tegevust Iloni Imedema oma programmiga.

Põhistundmused toimuvad Vormsil täna. Keskpäevast alustab Rälby tuuleveski juures olavipäeva laat. Kell 13 alustab Hullo töökoja platsilt autoorienteerumine, mille finiš on kell neli Hosbys, seal, kus on pakikipumaja ja retrokohvik.

Rälby tuuleveski juures saab kella kahest vaadata Mare Hir-

tentreu kirjutatud ja lavastatud näitemängu „Pink”.

Vormsi rahvamajas avab samal ajal oma fotonäituse „Mune veelinnu pesast” Tõnu Seilenthal. Tegemist on keeleteadlase-fenoloogri fotodega aastaist 1968–1971. Paljud neist on üles võetud Lennart Meri filmiekspositsioonidel sugulasrahvaste juurde. Näituse avamisel teeb MTÜ Fennougria projektijuht Janno Zöbin autoriga avaliku intervjuu.

Laupäeva lõpetab simman Hullo kiigeplastil. Muusikat teevad lõõtsipillimängija Kristi Kool ja Mihkel Pilt akustilisel kitarril. Tantsib rahvantsurühm Vormsi.

„Ükski õige simman pole piknikuta,” ütles Juht ning palus tulijate kaasa võtta oma piknikukorvi.

Pühapäeva sündmused algavad kell 12 lastehommikuga

talumuuseumis. „See on meil ette registreerimisega üritus,” täpsustas Juht. Seevastu õhtune kontsert „Nokturn” Vormsi püha Olavi kirikus, kus esinevad Vormsi juurtega muusikud Johanna-Liisa Müürisepp ja Jaan Kullerkupp, ootab kõiki huvilisi. Kavas on Mussorgski, Prokofjevi, Chopini, Beethoveni, Bachi-Gounod, Eduard ja Villem Kapi, Vetiku ja Saare teosed.

● „Ükski õige simman pole piknikuta,” ütles Juht ning palus tulijatel kaasa võtta oma piknikukorvi.

Vormsi kirikus algab pühapäeval kell 23 olavipäeva öömissa.

Päris õigel olavipäeval, 29. juuli keskpäeval algab Vormsi kirikus pidulik jumalateenistus. „Selle järel on kirikuaias traditsiooniline kirikusupp,” ütles Juht.

„Kella kolme ajal pakub talumuuseum kohvi ja saiakest. Pärast seda taasavame mälestustahvli Sviby Kivimäel,” ütles Vormsi kodukandi ühingu juhatuse liige Egon Erkmann. „Mälestusheitega meenutame 80 aasta möödumist suurest põgenemisest, kui vormsilasid lahkusid oma kodudest Rootsi,” rääkis ta. Eelmine tahvel pandi sinna 1996. aastal. „Selle panija on Ormsö Hembygdsförening ehk vormsilaste ühing Rootsist. Eelmise tahvli tekstist kadus ajapikku värv. Uus on tehtud lasergraveeringuga, nii et tekst on ja jääb loetavaks. Samuti ühtlustasime kolmes keeles olevat tekstid,” selgitas Erkmann.

Viimane osa olavipäeva sündmustest on kontsert „Taeva kõrge kaare peal” Vormsi kirikus. „See algab kell viis ja esinejateks on Celia Roose, Piret Päär ning Ene Salumäe. Kõlavad regilaulud, rahvapärased pillilood ja pühad jutud,” ütles Juht.

Promenaadist sai toidutänav

Reede keskpäevast laupäeva hilisõhtuni on Haapsalu promenaad muutunud suureks toidutänavaks, kus üle 90 toitlustaja pakub süüa kõlakojast Aafrika rannani.

Kokku on toidulallee 500 meetrit pikk. „Toidutänav endine asukoht Karja tänaval jäi veidi kitsaks ning leidsime üritusele veelgi parema koha Haapsalu promenaadil,” ütles ürituse korraldaja Daniil Kuznetsov.

Haapsalu linnavalitsus keelas Karja tänaval toidufestivalid, sest need piirasid ligipääsetänaval tegutsevatesse ettevõtetesse. Alternatiivina pakkus linnavalitsus festivalide korraldajatele välja promenaadi.

Nüüd ongi promenaadi kalasrada ja park täis toitlusta-

jaid. Peale Eesti ettevõtjate osaleb Läti, Leedu ja Soome tänavatoidupakkujaid. Eesti linnades toimuvate toidutänavate rahvarohkus lubab öelda, et tegu on suurima taolise ürituse seeriaga Baltimaades.

Toidutänav raames on avatud mitu DJ-lava ning traditsiooniliselt toimub ka burgerite söömise võistlus. Eraldi on lasteala batuutide ja loteriiga ning laadanurk. Saab proovida toite Hiinast Gruusiani.

Haapsalu toidutänav on avatud 26.–27. juulil kell 12–23. „Oleme saanud kahe eelmise aasta jooksul külastajatelt väga head tagasisidet ning otsustasime ka sel aastal teha toidutänav kahepäevaseks,” ütles Kuznetsov.

MALLE-LIISA RAIGLA

Paliverest saab raske talve järgne Montana

Laupäeval viib Holster klubi igasuvine etendus vaatajad 1887. aasta Montanasse.

Sel aastal on esimest korda pileti asemel kavaleht, mis on inspiratsiooni saanud Lääne Elust ja kannab nime Metsiku Lääne Elu. Ürituse korraldaja, teleajakirjaniku Vahur Lauri sõnul saab sealt lugeda tegelaskujude kohta ja sündmustest, mis on enne näitemängu tegevust toimunud.

Tänavune etendus viib vaatajad 19. sajandisse. Montana piirkonnas on olnud raske talv. Seni vabalt peetud ja endale ise toitu hankinud kariloomad on surnud nälga ja janusse. Raske talv on viinud väiksemad rantšod pankrotti, pinged naabrite vahel on suured, kauboid on jäänud töötuteks ja hakanud lindpriideks, kes varastavad hobuseid ja veiseid. Sellist

tegevust soosib ka Varjuorg, kus tegevus toimub.

Tänavune näitemäng kannabki nime „Varjuorg”. Etenduse eel on toimunud mõrv, mida hakatakse lahendada. Millise lahenduse see leiab, Lauri ette öelda ei soovinud. Kogu lavakujundus on heintest, sest pärast rasket talve hakati Montana loomadele talveks heina tegema, varem selleks vajadust ei olnud.

Etenduse teksti autor on Vahur Lauri, lavastaja teleajakirjanik Anton Aleksejev, kostüümid on valmistanud Katrin Karilaid ja muusika loonud Tom Karik. Viimane musitseerib pärast etendust koos kooslusega Kaljukotkas.

Etendus algab Paliveres Lätiru tee 3 laupäeval kell 19, pilet maksab 10 eurot.

MALLE-LIISA RAIGLA

UUS SPORDIALA

Lisli Pak ja Allar Õunapuu on padelimeistrid

Teisipäeva õhtul selgusid Paralepa padeliväljakul Läänemaa meistrid segapaarismängus. Lisli Pak ja Allar Õunapuu alistasid finaalis Maarja Müüri ja Timo Siimi 6:2, 6:1.

AIVO PALJASMAA
info@le.ee

Kolmanda koha mängus võitsid Pille Puskar ja Magnus Velling 6:2, 6:3 segapaari Ester Rodima – Sergio Viil. Kokku osales üksteist paari.

„Mäng oli tasavägisem, kui tulemus seda näitab,” kommenteeris Õunapuu finaali. „Kui tennis tuleb näiteks seisult 40:40 saada punktivõiduks kahelöögiline edu, siis padelis piisab ühest löögist. Meil õnnestusid need löögid veidi paremini.”

Matši ajal paistis silma, et meesmängijad ründasid pigem teineteist, jättes vastaspaari ornema soo esindaja härrasmehelikult kuulirahaga üle külvamata.

„See oli meil Timoga vaalikokkulepe ja see on ka loomulik,” muigas Eesti reitingu 18. padelimees (Siim on samuti reitingumängija, kuuludes 50 parima hulka) ja lisas, et tegelikult mängis tema partner Pak väga hea partii, ainult paar eksimust lipsas sisse.

Õunapuu esindab Haapsalut siiani, kuigi hetkel on elujärg ta pealinna viinud.

Pak aga vastupidi on Tallinnast viimasel ajal tihti leidnud tee Läänemaale. Nimelt on ta Lauri Tannerile suuresti abiks mitmete siinsete spordiürituste läbiviimisel.

Mänguplatsil paistis Pak silma kavalate pallingute ja püüdliku mänguga.

Padeli paarismängu esikolmik, võitjad keskel.

ERAKOGU

„Allariga koos on kindel tunne, pingelistel hetkedel sisendab ta partnerisse rahu ja kindlust,” rääkis teist aastat padelimees harrastav tarmukas spordinaime.

„Leppisime eelnevalt kokku, et Lisli jääb valvata paarimeetereine oma platsiserv ja et keskele tulevad pallid mängin mina,” ütles kõrvalt Õunapuu ja lisas, et mängu ajal tuleb omavahel pidevalt suhelda, tuleb rääkida.

Võistluste korraldajad ja kohtunikud Silvia Ots ja Jaan Koppe on mõlemad tennisemängija taustaga.

„Eelmine aasta jõudsime pidada harrastajate Valge Daami auhinnaüritusi, nüüd jõudsime esimeste meistrivõistlusteni,” tutvustas Ots kohalikku padeli olu-

korda. „Osa võtta said need, kellel vähemalt üks paariline on Läänemaalt.”

Padeli harrastajad käivad Paralepas koos teisipäeviti.

„Esmalt toksivad päris algajad,” tutvustas Koppe teisipäevaseid tegemisi. „Seejärel hakkavad mängima tublid algajad. Sisuliselt võib Läänemaa praeguseid mängijaid pidada tublideks algajateks, sest mõnel pool Eestis on tase veidi parem.”

Tennist meenutavat spordiala rikastavad sulgpallile omased kõrge lennukaarega tilk-pallid, millele võib järgneda nõeltevõlv rabak nagu tennis. Kindlasti meenutab ala ka squash ehk seinatennist, kuna mänguväljak on piiratud püstiste ja kõrge-

te läbipaistvate seintega. Mängijad kasutavad osavasti ära seinast pörkavaid palle, et need üle võrgu tagasi suunata.

Reketil puudub aga võrgustik. Labidatiline löögiriist meenutab võibolla eelkõige lauatennisereketit, ainult et veidi suuremat.

Kahe väljakuga padeliplatsi avasid Paralepas mullu augustis kolm ettevõtlikku meest, kellest üks on haapsallane Olavi Klooster. Mänguväljaku äärde oleks vaja veel tablood, mis võimaldab publikul matši paremini jälgida. Talviseks ajaks oleks vaja ka siseväljakut, aga eks seda kõike nähtub lähiaeg. Järgmisel nädalal jätkuvad padeli Läänemaa meistrivõistlused nais- ja meespaaride turniiriga.

Haapsalust varastatud murujänes jõudis koju tagasi

Poolteist nädalat tagasi Haapsalus asuva Kärme Küüliku söögikoha eest kadunud ja tuleb välja, et üle mere Soomes käinud mururoheline jänesekuju jõudis koju tagasi.

„Saime jänese tagasi tänu haapsallastele, kes nägid ja teadsid, kes see inimene on, kellega jänes teele asus,” ütles Kärme Küüliku üks omanikke Angela Kalm Lääne Elule. Naise, kes oli jäänud kaamerasilma, kui ta õöhämaruses Kärme Küüliku ees murujänesese seljas istus, korraks ära käis ja tagasi tuli, kaelarihma läbi löikas, jänese sülele haaras ja mine-mine taris, tundis ära haapsallane, kelle juures soomlased olid peatunud.

Soomlased, kes jänese pih-pih panid, võtsid Kärme Küüliku

Kärme Küüliku roheline jänes on kohviku ees rihma otsas.

pidajatega ühendust ja ütlesid, et neil on väga kahju, et nad vintis peaga sellise tüki tegid. „Ise kir-

jutasid meile, et nemad on kahetsusväärse loo korda saatnud,” ütles Kalm.

Musta kilesse pakitud jänes saabus tagasi Haapsallu postipakiga, mis oli Kalmu sõnul võtnud teel jänese kuju.

Kalm märkis, et rõõmsad on Kärme Küüliku pidajad, aga ka kunded ja haapsallased, kellele jänes on armsaks saanud. „Kuulsin jutuajamist, kuidas üks laps küsis emalt, kas politsei on jänku juba üles leidnud, et nii väga tahaks jänkule pai teha,” ütles Kalm.

Soome ja tagasi reisinud murujänesel midagi viga ei olnud. „Täitsa meie jänku,” ütles Kalm.

Politseisse tehtud avalduse võtsid omanikud tagasi, sest kuju on

jälle kodus ja küllap ei mõelnud murujänes minema viinud naine midagi halba. Neljapäevast kõhutab jänes jälle Kärme Küüliku ees, nagu polekski midagi juhtunud. Jänes kadus sealt nädalavahetusel, kui Haapsalus oli Ameerika autode söu.

Haapsallastele Kärme Küüliku sümbolina tuntud roheline murujänes on söögikohta valvanud kuus aastat ja kaalub kümme kilotoni. „Mingi sulgkerge asi ta ei ole,” ütles Kalm. Jänes oli kinnitatud jalutusrihmaga, mille varas oli läbi lõiganud.

Kalmu sõnul pole varem jänes pih-pih pandud. „Sikutada on proovitud, aga saadud aru, et ta on kinni,” ütles Kalm.

KAIE ILVES

KEELETARK

Küülik – see ta on!

Kuna Kärme Küüliku eest varastatud roheline jänesekuju on õnnelikult koju tagasi jõudnud, siis ei saa mööda sõnast küülik.

20. sajandi alguses avaldasid mitmed keeleteadlased üleskutsesid leida kodujänesele sobiv vaste. Johannes Aavik näiteks kirjutas: „Naivne ja ystlasi ebatäpne on ka kodujänes, sest on ka metskodujänesid”. Teema oli aktuaalne veel

1930ndatel. Keelemees Manivalde Lubi asus 1930ndate alguses toimetama Elisabeth Silla „Keedu- ja majapidamisraamatut”. Lubi teadis, et ta peab muuhulgas silmitsi seisma kodujänesega. Lubi, olles mitme uudissõna autor, (ööp – ööpäev), julges sellest innustatuna hakata mõtlema kodujänesele alternatiivi. Hea sõna leidmine osutus parajaks pähklik, kuni

Lubil sähvatas 1932. aasta augustis peast läbi mõte, et sõna lõpus peab olema -ik. Lubi: „Katsusin leida tüve: raulik (ei ole!), kaulik (veel puudub miski!), küülik (see ta on!).” Postimehe keeleveergudel avaldati arvamust, et küülik pole sugugi mitte halb sõna. Siinkohal võiks küüliku loole panna punkti. Aga küülikule tekkis 1930ndatel konkurent – kanelik. 1936. aasta Pos-

timehes kirjutati kaneliku kohta, et „ega ta halb ka ole”. Kanelikku kui lüürlise ilmega sõna soovitati kindlasti luulekeeles kasutada. Tegelikult oli kanelik hea leid, seda enam, et kaneliku juured viivad Wiedemanni sõnaraamatusse.

Kanelik ja küülik esinesid vahetult erinevates sõnaraamatutes kõrvuti. Peale jäi siiski küülik. MONIKA UNDO

Lääne Elu 35. sünnipäeva-aasta puhul vaatame tagasi, mis teemad on päevakorra olnud 5, 10, 15, 20, 25, 30 ja 35 aastat tagasi.

„Haapsalu Vabadussõja mälestussamba taastamine algas”, 23. juuli 1994

„Tulge vaatama, täna on ajalooline päev,” kutsus 21. juuli hommikul maakonna arhitekt Tõnis Padu ajakirjanikke Haapsalu Lossiplatsile, „vabadussamba vundamenti hakatakse välja kaevama.”

Neljapäeva hommikul kaevasid AS „Haapsalu Restauraatori” töömehed Lossiplatsi välja Vabadussõjas langenud länlaste mälestussamba vundamenti esimese serva, reede lõunaks oli omaaegse paekivist vundamenti ja praeguse välja-ku tasapinna vaheline osa paekiviga täidetud ja täis valatud.

„Haapsalus valiti Eesti rinnakaim naine”, 28. juuli 1999

Reede õhtul valiti Haapsalu ööklubis Athena Eesti selle aasta rinnakaim naine.

„Selle aasta võistlus oli tunduvalt parem kui kahel eelmisel,” ütles kahe eelmise aasta võitja, praegune ansambli Push Up solist Margit Margusson.

Korraldaja Heikki Soola sõnul jäi ta ettevõtmisega rahule, kuid žürii otsusega ta päris nõus ei olnud. „Esikohaga olen küll nõus, aga mõne teise suhtes jään eriarvamusele,” ütles Sool. Rinnakama neiu valimisel osales üheksa daami.

„Juht ajas bussi ümber”, 27. juuli 2004

Laupäeva õhtul kl 18.30 paiku ei tulnud erasoitu tegev AS Haapsalu autobaasi 39aastane bussijuht Sergei bussi juhtimisega toime ja see paiskus teel küllili. Politsei andmeil oli juht purjus.

AS Haapsalu Autobaaši juhataja Endel Raidma sõnul oli bussijuht tund varem lõpetanud sõidu liinil ja tegi nüüd oma tuttavatele erasoitu. „Pole teada, kui purjus ta oli, aga ilmselt oli,” ütles ta.

Nüüd ootab aastaid bussijuhtitööd teinud meest ees töökoha kaotus. „Oleks seda ette teadnud, oleks ta juba varem lahti lasknud,” ütles Raidma. 30 kohaga Volvo buss läheb mahakandmisele.

„Palivere tulevane spordimeka sai ehitusloa”, 23. juuli 2009

Liblikad takistasid ehitust kaks aastat.

Palivere turismi- ja tervisespordikeskuse paariüks aastaks takerdunud arendusprojekt sai lõpuks keskkonnaametilt rohelise tee.

„Neli aastat tagasi alguse saanud ja seni kaks miljonit krooni maksma läinud plaan rajada Palivere turismi- ja tervisespordikeskus on jõudnud nii kaugele, et ehitus võib kevadel alata,” ütles projektijuht Mati Kallemets.

Kui ehituseks ja seadmete hankimiseks vajalikud 40 miljonit krooni õnnestub tõrgeteta kokku saada, valmib keskus ületuleval aastal. Praegu on olulisim hankida kuue miljoni krooni suurune omaosalus, millest on esialgu puudu pool.

Tulevane mäekeskuse kompleks koosneb suusahüppe- ja kohtuniketornist, kelgu- ja lumelauanõlvadest ja tõstükist, et ei peaks ise mäe otsa ronima.

„Vene lennuk tegi Haapsalus vaatluslennu”, 26. juuli 2014

Vene lennuk tegi reedel avatud taeva lepingu raames vaatluslennu Eesti ja Soome kohal.

Vaatluslennuk oli eile kella kümne paiku hommikul Haapsalu kohal. Pealtnägijate sõnul liikus lennuk üsna madalalt üle Haapsalu Noarootsi poole. Vaatluslennud tehakse 20.–26. juulini lennukiga An-30B ning lendudel on kaasas nii Eesti kui ka Soome esindajad. Helsingi Vantaa ja Tartu Ülenurme lennuväljal tehtavate vaatluslendude ulatus on vastavalt 1400 ja 800 ruutkilomeetrit. Avatud taeva leping, millega Eesti liitus 2005. aastal, on osa Euroopa julgeoleku- ja koostööorganisatsiooni (OSCE) riikide julgeoleku- ja usaldusmeetmetest.

„Turvalepa elanikud ootasid kuus nädalat prügiautot”, 27. juuli 2019

Lääne-Nigula valla Taebla kandi rahval oli prügi nädalate kaupa viimata, sest vallas prügi äraveoga tegelev ettevõtte Keskkonnateenused lükkas lepingus oleva prügiäraveo kaks nädalat edasi.

„Kuus nädalat tagasi viidi viimane kord prügi,” ütles Turvalepa elanik Jüri Bachman.

Varem viidi Bachmani prügi ära iga nelja nädala tagant kolmapäeviti, kuid juulis lükkas Lääne-Nigulas prügi äraveoga tegelev ettevõtte Keskkonnateenused prügiäraveo päeva kahe nädala võrra edasi ja ka siis ei saanud prügi õigel päeval viia.

Elanikeni info prügiäraveo päeva edasilükkamise kohta ei jõudnud. Tekkinud olukorra tõttu lubas prügifirma prügiäraveo kõrvaldamiseks prügi ära vedada tasuta.

Seitsme maa ja mere taga – Shetlandil ja Orkneyl

39. osa

KAIRE REILJAN
ajakirjanik

Müstiline linn

Skara Brae asulakoht ja kiviringid pole ainsad Lääne-Orkney kiviaegsed muistised. Lisaks neile on terve hulk üksikuid püstiseid kivisid ja kalmeid, millest Brodgaril lähedal asuvat Maeshowe'i peetakse kõige paremini säilinud kiviaegseks kamberhauaks Orkneyl. Seda me küll oma reisi ei külastanud, sest selleks tulnuks külastuskeskuses aeg broneerida. Pealegi olime juba üksjagu võimsaid kiviaegseid mälestisi näinud ja ma ei tahtnud Sirtsu arheoloogiaga päris ära ka väsitada.

Juba Brodgaril ja Stennessi kiviringid olid olnud ägedad, kuid nende vahel, Harray ja Stennessi järve vahelisel kitsal neemel asub Ness of Brodgaril nimeline paik, mida arheoloogid juba paar-kümmend aastat on uurinud. Olid nad meiega külastuse ajal tööd tegemas, laskmata end häirida külastajate hordidest, kes nende tööd ja

koht kahe kiviringi vahel viitas sellele, et tegemist pidi olema kiviaegse orkneylase jaoks olulise paigaga.

2,5 hektari suurusel alal on olnud mitmeid võimsaid kivihooneid, mis olid ümbritsetud tohtu piirdemüüri. Müüri pole arheoloogid küll täielikult lahti kaevanud, aga juba neis osades, mis on läbi uuritud, on müürid 4 meetrit laiad ja vahemalt 1,8 meetrit kõrged. Kõige suurem seni uuritud hoone on aga 25 meetrit pikk ja 19 meetrit lai ja seda on katnud kivikatus. Üks oletus on, et selle puhul võis tegemist olla templiga.

Ness of Brodgar oli kasutusel üle tuhande aasta ja see tähendab, et hooneid on aja jooksul ringi ja vanadele konstruktsioonidele uusi pealeehitatud. Arheoloogid pole seni jõudnud kindlale seisukohale, kas paigas elati pidevalt või käidi seal mingitel kindlatel aegadel pidutsemas, kauplemas, rituaal-

le läbi viimas või astronoomilisi kõrghetki tähistamas. Miks Ness of Brodgar lõpuks maha jäeti, pole teada. Võib-olla muutusid inimeste religioossed asusaamad või võttis võim uus hõim, kellele see kõik korda ei läinud. Nii see tohtu kompleks unustuse hõlma ja lõpuks ka maa alla jäi.

Kuigi arheoloogid on ala uurinud kaksikümmend aastat, on jõutud läbi kaevata üsna väike osa. Kogu ala ilmselt niipea läbi ei kaevatagi, sest nüüd on teatatud, et 2024. aasta arheoloogilised uuringud jäävad Ness of Brodgaris viimaseks ja uurijad keskenduvad leidude ja kogutud info lähemale uurimisele ja tõlgendamisele. See aga omakorda tähendab, et kõik, mis seni välja kaevatud, kaetakse ja ilmselt Orkney küllalised neid müüre oma silmaga niipea näha ei saa. Loodetavasti jäetakse siiski püsti juba paigaldatud infotahvlid, mis Ness of Brodgarist siiski mingi pildi annavad.

Eelmine kord loobus USA ametis olev president teiseks ametiajaks kandideerimast 56 aastat tagasi – sel ajal 59aastane demokraat, USA 36. president Lyndon Johnson 1968. aasta märtsis, oma vähese populaarsuse tõttu, peamiselt Vietnami sõja pärast. Varasemas ajaloos on neid presidentte veel, kes otsustasid teist ametiperioodi mitte püüelda – James K. Polk, James Buchanan, Rutherford B. Hayes, Calvin Coolidge ja Harry Truman.

USA praegune, 46. president Joseph R. Biden Jr. (81) tegi kolmapäeva õhtul oma presidendiaja alles neljanda telepöörumise Valge Maja ovaalkabinetist, et praegust erakorralist hetke – tema taandumist presidendist teiseks ametiajaks kandideerimast – Ameerikale ja maailmale selgitada. „Austan seda ametit. Kuid oma maad armastan

ma rohkem. Miski ei saa pidurda da päästmast meie demokraatiat, ka isiklikud ambitsioonid.”

Ta ütles, et on uute häälte aeg ja koht ning parim tee edasi on anda tõrvik uuele värskele noore põlvkonnale, kiites seejärel asepresident Kamala Harrise (59) sitkust ja võimekust.

Nii Ameerika kui ka kogu maailm nägi juba mõnda aega, et see on tõesti nii, aga ilmselt oli president Bidenil endal selle otsuseni jõudmine vaevane protsess. Ta jõudis USA suurde poliitikasse aastal 1972, 29 aasta vanuselt, olles üks nooremaid ameeriklasi, kes kunagi valitud USA senaatoriks. Bideni poliitilise kõrge lennu viimane päev peaks olema 2025. aasta 20. jaanuaril, mil lõpeb tema praegune presidentuur, seega kokku ligemale 53 aastat.

ma rohkem. Miski ei saa pidurda da päästmast meie demokraatiat, ka isiklikud ambitsioonid.”

Kamala Harrisest või Donald Trumpist saab USA järgmine president.

SHUTTERSTOCK.COM

USA VALIMISED

Kes tahab saada presidendiks

Ameerika 2024. a presidendivalimiste kampaania pööras uude suunda.

MARGUS VÄLJA
San Jose, California
info@le.ee

Kui Eestis on viimased 35 või rohkemgi aastat kogu aeg ajalugu tehtud, siis Ameerikas toimub see praegu ja seda tuletatakse meelde igal sammul. „Meie silme all toimuv läheb ajalooõpikusse.”

Korduvalt kõlab tõdemus: „See on kaardistamata maa,” pidades silmas, et pole kindlat mudelit, mille järgi edasist ennustada, kui ametis olevast asepresidendist võib ühtäkki saada järgmine presidendikandidaat juba umbes saja päeva pärast toimuvat valimistel, kuna ametis olev president loobub kandideerimast.

See olukord muutis Ameerika praegust poliitilist kliimat järskult. Kui eelmisel nädalal peetud vabariikliku partei kongressil oli tuntav peaaegu käes oleva võidu joovastus ja demokraatide leeris valitses eeldatav matusemeelolu, siis paar päeva hiljem muutus õhkkond pöördeliselt. President Biden teatas, et loobub.

Eelmine kord loobus USA ametis olev president teiseks ametiajaks kandideerimast 56 aastat tagasi – sel ajal 59aastane demokraat, USA 36. president Lyndon Johnson 1968. aasta märtsis, oma vähese populaarsuse tõttu, peamiselt Vietnami sõja pärast. Varasemas ajaloos on neid presidentte veel, kes otsustasid teist ametiperioodi mitte püüelda – James K. Polk, James Buchanan, Rutherford B. Hayes, Calvin Coolidge ja Harry Truman.

USA praegune, 46. president Joseph R. Biden Jr. (81) tegi kolmapäeva õhtul oma presidendiaja alles neljanda telepöörumise Valge Maja ovaalkabinetist, et praegust erakorralist hetke – tema taandumist presidendist teiseks ametiajaks kandideerimast – Ameerikale ja maailmale selgitada. „Austan seda ametit. Kuid oma maad armastan

ma rohkem. Miski ei saa pidurda da päästmast meie demokraatiat, ka isiklikud ambitsioonid.”

Ta ütles, et on uute häälte aeg ja koht ning parim tee edasi on anda tõrvik uuele värskele noore põlvkonnale, kiites seejärel asepresident Kamala Harrise (59) sitkust ja võimekust.

Nii Ameerika kui ka kogu maailm nägi juba mõnda aega, et see on tõesti nii, aga ilmselt oli president Bidenil endal selle otsuseni jõudmine vaevane protsess. Ta jõudis USA suurde poliitikasse aastal 1972, 29 aasta vanuselt, olles üks nooremaid ameeriklasi, kes kunagi valitud USA senaatoriks. Bideni poliitilise kõrge lennu viimane päev peaks olema 2025. aasta 20. jaanuaril, mil lõpeb tema praegune presidentuur, seega kokku ligemale 53 aastat.

Eks iga asi saa ükskord otsa

Küllap seetõttu pole ameeriklaste seas valdavalt märgata üleaaruse üllatamise märke. Kolmapäevaõhtust Bideni telesinemist vaadates näis, et ka tal endal oli justkui koorem õlgadelt langenud. Ta kinnitas, et pühendub nüüd jäägitult oma presidendiaja viimase poolaasta ametiülesannetele.

Demokraatliku partei valijatele paistab eelmisel pühapäeval tulnud teade Bideni loobumisest olevat üldiselt andnud tugeva energialaengu, mõnel pool lausa entusiasmipuhangu. Kuigi see on „kaardistamata maa”, peaks nüüd järgnema Harrise nimetamine demokraatliku partei ametlikuks presidendikandidaadiks. Selleks saamiseks on tal delegaatide hääled juba eeldatavasti koos. Parteikongress ise peetakse 19.–22. augustil Chicagos.

Siin on ajaloost ärev paralleel, ka 1968. a demokraatide kongress peeti Chicagos. See aasta oli Ameerikas täis draamat ja traagikat, poliitilist vägivalda, mõr-

vu (M.L. King, Robert Kennedy), sõjavastaseid proteste ja massirahutusi, mis kasvasid vägivaldseks vastasseisuks politseiga Chicagos.

Sel kevadel levis nii Ameerika ülikoolides kui ka mujal jõuliselt Palestiina-meelne protestiliikumine, millega kaasnes tihti vandaalitsemine, märatsemine, vastasseis politseiga.

Iisraeli peaminister Benjamin Netanyahu kõneles kolmapäeval USA kongressis ja nimetas selliseid protestijaid „Iraani kasulikeks idiotideks”. Nood on ähvardavalt teatanud, et tänavune on vastupanusuvi (Summer of Resistance) ja rajud protestid jätkuvad. Kas see on kurjakuulutav viide eesootavale Chicago parteikongressile, saab juba vähem kui kuu aja pärast näha.

Presidendikampaania uued vihased tormituuled

Kamala Harris veel ametlikult demokraatliku partei presidendikandidaat pole, aga kampaania kestab. Kolmapäeval pidasid kihutuskoosoleku nii tema kui ka vabariikliku partei kandidaat Donald Trump. Viimane, kes muidu tavatseb pidada vabariiklikule esimesele seekord turvakaalutlustel siseruumis (ja arvatavasti see jääbki nii kogu edasise valimiskampaania ajal). Mõlemad pidasid kumbagi ohuks Ameerika tulevikule.

Trump (78) on ootamatult sattunud uude olukorda. Lootus saada kerge mäekõrgune võit Bideni üle luhtus. Ja üleöö on Ameerika ajaloo vanim presidendikandidaat enam mitte Biden, vaid tema ise.

Segadusse sattus ka Trumpi asepresidendikandidaat J.D. Vance, kes enda sõnul lootis pidada väitluskohtumise asepresident Harrisega, aga nüüd teatas ta sotsiaalmeedias, et see võimalus on temalt „röövitud”. Selle üle, kes-kest võiks saada Harrise asepresidendikandidaat, arutletakse prae-

gu elavalt. Eeldatakse, et see võib kõige tõenäolisemalt olla keegi demokraadist poliitik mõnest kõikuva meelsusega osariigist, et võita sealt uusi toetajaid, näiteks Arizona osariigist pärit senaator, astronaut John Kelly.

Alles kahe nädala eest üle kõrvalesta surmakuulist pääsenud Trump teatas oma kõne sissejuhatuses Põhja-Carolina toetajate ees esinedes, et aitab küll kena olemisest, rohkem ta seda ei ole. Enne oli arvatud, et poliitriindel võiks pärast mõrvakatset edasise ohtliku poliitilise vägivalda vältimiseks mõistlik olla pinget lõdvendada ja ühiskonna lõhestamisega piiri pidada. Trumpi poolt jätkus seda viivuks oma kõnes vabariiklaste parteikongressil.

Nüüd alustas ta oma etteastet turmtulega Harrise pihta: „ultraliiberaal”, „hull”, „kuutõbine” (ehk vaimuhaige). „Kamala, sa oled vallandatud! Kao siit mine-ma!” (“Kamala you are fired, get out of here!”)

Ta väitis, et Harrise poliitika on liiga äärmuslik ja et tal puudub pädevus presidendiametiks, nagu „kaks tilka vett” Bideniga. Trumpi valimiskampaania trumpatsud on massiline sisseränne (tulevad kurjategijad, vägistajad; immigrandid võtavad ameeriklastelt töökohad) ja elukallidust tõstev inflatsioon.

Harris esines Indianapolises naisüliõpilaseltsi ZΦB (Dzeeta Fii Beeta) liikmetele. „Usun, et praegu olemine vastamisi valikuga kahe eri nägemuse vahel meie rahvale: üks keskendub tulevikule, teine on suunatud minevikku.” Ta teatas samas, et presidendina kirjutab alla seadusele taastada abortidõigus. See on üks demokraatide keskseid teemasid käimasolevas valimiskampaanias.

Edasi ennustatakse üksnes võitluse jõhkramaks muutumist. Ja kes teab, mis uusi pöördeid võib veel ees olla.

Ness of Brodgaril arheoloogilised kaevamised.

KAIRE REILJAN

● JUUBILAR

Saja-aastane Lembit kütab endale ise sauna

Kui 19. juulil saja-aastaseks saanud haapsallane Lembit Voldemar Rõõmus postkasti juurde läks ja sealt ümbriku leidis, pidas ta seda esimese hooga maksuteateks.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Maksuteade see aga ei olnud. Oli hoopis president Alar Karise õnnitluskiri. „Kui lahti tegin, olin tõsiselt üllatunud, et tavalisele inimesele niisugune asi tuli,” ütles Rõõmus. Ja vähe sellest. Sünnipäeva puhul astus läbi ka Haapsalu linna. „See oli ka üllatus, et niisugused tähtsad võõrad,” ütles Rõõmus.

„Enne linna pole tulnud?” – „Ei.” – „Selleks tuli siis saja-aastaseks saada.” Rõõmus muheleb. „Mis linna rääkis?” – „Mis ta ikka rääkis... Väga meeldiv oli.”

25. juulil kaunistab elutoa akent kuldsetest õhupallidest number sada. Laud on lilli täis, kommikarbid virmas. Presidendi tervitus ja Haapsalu linna tänukiri seal samas kõrval ilusti ära raamitud. Rõõmus paneb end istuma, uurib terase huviga Lääne Elu kirjade kruusi ja ütleb silmade särades: „Oi, kui tore!”

Rõõmus on esimene saja-aastane intervjueritav, kellega olen leppinud intervjuu kokku otse ja telefonitsi, mitte lähedaste kaudu. Rõõmus on üksikasjalikult seletanud, kuidas ja kuhu tulla, unustamata täpsustada, kust poolt tullakse ja lubanud ukseid lahti jätta. Tuldaugu ise sisse.

Täpselt nii ongi. Mõlemad ukseid on lahti, ruudulistes traksidena pükstes ja triiksärgis Rõõmus istub ja ootab, et end siis punasesse tugitooli istuma panna, kingiks toodud kruusi terase huviga uurida, hakatust teha, et küsitagu, küll tema siis vastab. Ja muretseda, ega ta liiga kiiresti räägi, ehk ei jõuta üles kirjutada.

Elukäik on tal üksikasjadeni mees ja mälu haruldane.

„Ei ole,” ütles Rõõmus. Isa päevad olla käes. Rõõmus ütleb end mäletavat, kuidas isa ütles, et noorepõlve asjad on meelele, aga vat seda ei mäleta, kuhu ta mütsi pani. Rõõmus ise on seni mütsi ikka üles leidnud.

Terve kui purikas

Poes ta enam ei käi, aga pesu ja põrandaid peseb ise, süüa teeb ise ja sauna kütab ise. Ainult lava peale ei julge enam ronida, et ei saa alla. Põlv teeb häda. Rohkem viga ei ole. Rõõmus on terve kui purikas ja pole õieti haige olnudki. Kui miski ongi üles öelnud, siis on tohtrid selle korda teinud. „Üks vanaisa oli 92, teine oli 90 lähedal, ema ja isa elasid 83 ja 84,” ütles Rõõmus. Nii et suguseltsi viga.

Postimeest ja Lääne Elu loeb Rõõmus prillita, kui valgus on hea. Kui valgus nii hea ei ole, paneb prilli ette. Kõrvakuulmine on hea.

Rõõmus ärkab hommikuti kaheksa paiku, teeb tule alla ja keedab endale putru: neli lusikatäit kaerakliisid, üks lusikatäis riisihelbeid. Moosi ja rammusat piima. Tõsine lõuna kell viis. „Õhtul televiisori ees maiustan,” ütles Rõõmus.

Saja-aastane Lembit Voldemar Rõõmus on eluga igati rahul.

Nii et küllap see, kes tõi buketi, milles on sada kommi, mitte sada roosi, teadis, mida kinkida. Sellest buketist pakub Rõõmus rõõmsalt kommi kaasa, aga esialgu pole aeg veel sealma.

„Ma olen nii rahul oma eluga. Seni, kuni niimoodi saan elatud, ma kuskile minna ei taha,” ütles Rõõmus. „Minna ju oleks küll, aga kodus on parem. Aga seda ma imestan küll, et nii kõrged tegelased nagu president ja linnaape. Ma olen ju tavaline inimene.”

Tavaline ja kodu on sõnad, mida Rõõmus ikka ja jälle lausub. Kui üks mees on sündinud 1924. aastal ja elanud saja-aastaseks, siis on see kõike muud kui tavaline ning tähendab üksjagu õnne ja üksjagu pääsemist. Haapsalu tööstuskeskkoolis käieski jõudis võim mitu korda vahetuda. „Sisseastumiskatsed tegin Eesti ajal, lõpetasin Saksa ajal, vahepeal olid vene lased,” ütles Rõõmus.

Ega saa valida aega, kus elada. On nagu on. Aeg võib ju keeruline olla, aga inimene tahab ikka koju. Kust iganes Sinalepa vallas Ammuta külas sündinud ja kasvanud Rõõmus aja kiuste mine-mine pääses, seadis ta ikka samamud kodu poole.

Saksa leegionist päästis Lasnamäele Saksa lennuväebaasi tööle mõistetud nooruki poolteist kilo sealiha. „Saatsin kirja, isa tuli Haapsallu, sõitsin sinna, võtsin paki, andsin Lasnamäel üle ja sain tulema,” meenutab Rõõmus. „Olin vaba. Tulin koju vanemate juurde.”

„Ma olen nii rahul oma eluga. Seni, kuni niimoodi saan elatud, ma kuskile minna ei taha,” ütles Rõõmus.

Punaarmee kutsutud ja rindele määratud, jättis Rõõmus Kopli kaubajaamas varustuse vagunisse ja hakkas rööpaid mööda tagasi kodu poole astuma. Keila jõe peal võtsid valvurid kinni, saatsid Tallinna poole tagasi. Rõõmus läkski, aga keeraskes aja pärast otsa ümber. „Heinasao all magasin, sain üle jõe ja jälle raudteed mööda kodu poole,” ütles Rõõmus.

Koju jõudnud, tuli end varjata, aga metsavennaelugi kestis nii aastakese, siis sai amnestiat. Rõõmus tuli metsast koju. „Siis olin vaba inimene, sain raudtee peale lukksepa,” ütles ta.

Raudtee peal oli Rõõmus päris palju aastaid. Ta on joonud Baikali järve vett, sest raudteetöölised

Lembit Voldemar Rõõmus

- Sündinud 19. juulil 1924. aastal Sinalepa vallas Ammuta külas neljalapselises peres viimase lapsena.
- Lõpetanud Sinalepa algkooli ja Haapsalu tööstuskeskkooli treial-freesijana.
- Töötanud raudteelasena ja metallitöölisena.
- Abielust Leili Rõõmusega poeg (arhitekt Kalle Rõõmus), kaks lapselast ja kolm lapselapselast.

ALLIKAS: LEMBIT VOLDEMAR RÕÕMUS

MALLE-LIISA RAIGLA

said korra aastas „suurel kodumaal” priipärasel reisida. Muul ajal pole Rõõmus kodust suurt kaugemale saanud kui Londonisse. Seda meenutab Londonist ostetud kell seinale peal. „Rohkem ma väljas ei olegi käinud,” ütles Rõõmus. Väljas tähendab välismaad. Baikal ei loe.

Abikaasa Leiliga tutvus Rõõmus tantsupeol. „Olin siis juba vanapoiss, 30 ligi,” ütles ta. Mõtleb ivake ja sõnab: „Tööd on ikka elus hirmus palju tehtud, näe, selle majagi ehitasin.” Sellega on niisamuti nagu sünnikoduga. Kord vanas eas pidi Rõõmus mõnda aega kodust ära olema, kõik oli kena, korras, pererahvas lahke, aga kodu on kodu. „Küll mul oli hea meel, kui koju tagasi sain,” ütles Rõõmus.

Kõige ilusam aeg

Aga et äraolek oli pikk, võttis kodu peremehe alles kolmandal päeval omaks: mees ise jõudis tagasi, aga hingel võttis aega, et järele jõuda. „Enne oli nagu imelik, nagu oled kodus, aga ei ole ka, aga vat kolmas päev, siis läks kõik paika,” ütles Rõõmus. „Ma olen selle peale mõelnud, aga ei tea, mis asi see oli.”

Rõõmus seisrak justkui iseenast suure uudishimuga. „Ma olin nii harjunud, et vanus algab üheksaga, aga see, et nüüd algab sajaga... Ma oleks justkui isendale võõras,” ütles Rõõmus mõtlikult. „Selle üle olen ma mõelnud. Aga ju sellega harjub lõpuks ära ka.”

„Mis see kõige ilusam aeg on olnud?” – „Kõige ilusam aeg... Ma mõtlen. Seda ei oskagi ütelda. See vahe oli, kuni see sõda tuli. Ma ei ole elus niisugust vabadust tundnud, kui see aeg. Ja siis see pagana sõda...”

Rõõmus ei pea silmas teist maailmasõda, nagu võiks arvata. Ta räägib Ukraina sõjast.

„Kas vahel igav ka on?” – „Olen tundnud üksikuid kordasid õhtuti televiisori ees. Justkui mahajäetuse tunne või... Ei oskagi seda niiviisi seletada. Hea tunne see ei ole. Aga siis, kui teen midagi, kui olen põranda ära pesnud või midagi... Vat siis on küll hea meel.”

„Kui te nüüd tagasi vaatate oma elu peale. Kuidas see olnud on?” – „On olnud ilusaid momente ja raskeid momente. Kui nii ei oleks, siis ju ei teaski, mis elu on.”

Katarine Rosalie epistlid

126. osa

AIDI VALLIK
kolumnist

Epistel maksutõusudest ja sõjaenergia suurendamisest

Ma pean sind hoiatama, mu armas rahvas. Ma pean sulle rääkima seda, mida peavoolumeedia ei kirjuta ja valitsus salgab. Maksud tõusevad! See on see sõnum, mida praegu võime lugeda kõikide roimarakondlaste huultelt. Avalikult nad sellest ei räägi, sest kardavad rahva ülestõusu ja relvastatud mässu. Ja me ei saagi niimoodi sellest teada enne, kui maksutõus on kohal ja rahval kõri viimseni kinni pigistatud.

Miks see niimoodi on, et iga uus valitsus, kes ametisse astub, hakkab kohe makse tõstma? Tahad, ma ütlen sulle. Pole ju saladus, et need niimetatud maksutulud jõuavad riigikassast otse valgetesse kilekottidesse. Seda püüdsid meeletult näidata ka meie mehed ja Valgussõdalased viimastel riigikogu istungitel, kui nad asetasiid riigikogu istungile tulles oma laudadele valged kilekotid. Muul moel nad sellest ju kõnelda ei saanud, sest sõna neile enam riigikogu saalis ei anta ja nende juttu enam ajalehtedesse ei panda, või kui, siis väänatakse see enne pea peale. Sel leparast peavadki nad oma sõnumeid edastama nüüd tegudega.

Kui meie mehed valitsuses olid, siis niisugusi asju ei juhtunud. Kõiki austati ühtviisi, kõik, kellel vaja, said ka sõna. Räägiti telekas, kirjutati lehtedes. Aus ja läbipaistev valitsemine on meil nüüd kahjuks ajalukku jäänud – aga mitte igaveseks! Kui meie mehed taas võimu haaravad, siis pööravad nad ajaloo tagasi ja kõik saab jälle korda.

Jah, lootust ei pea sa mitte kaotama, mu armas rahvas, sest roimavalitsuse päevad on kõik siiski Universumis arvel, neid ei jagu lõpmatult. Nead ise teevad kõik selleks, et rahvas ükskord otsustavalt üles tõuseks, relvad nende vastu suunaks ja nad põrmo paiskaks. Sest just selle nad praeguste üüratute maksutõusudega saavutavadki – niisuguse nägemuse andis mulle Energiaspiraal ja tuvi Maaru tõi Universumilt sellele kindla kinnituse. Nii et me keegi ei pea selles kahtlema.

Jah, enne seda on raske. Tulumaksu peab hakkama edaspidi maksma alates kõige esimesest teenitud eurost, ja kõikidele käikudele kehtestatakse käibemaks. Selleks pannakse suuremate tänavate ristteedele üles teetõkked ja maksukogumisputkad, kus oma tee jätkamiseks sinult käibemaks sisse nõutakse, jälle ja jälle. Igal teeristil maksad! Samuti võetakse nüüd inimestelt ära ka laste- ja puudetoetused. Selle ettekaändeks räägitakse sulle riigikaitsesest ja julgeolekust. Öeldakse, et see on selleks, et Eesti sõjavägi saaks osta enda kaitseks relvi.

Aga iga vähegi oma peaga mõtleb inimene näeb selle vale ju läbi ning teab, et tegelikult pole meil üldse mingeid relvi vajagi. Vastupidi, kui riik päriselt hakkaks relvi hunnikute kaupa sisse ostma, oleks see väga halva energia koondamine. Sest me saame seda, milleks valmistume. Valmistume sõjaks – saame sõja. Juba vana eesti rahvas teadis oma ürgse tarkuse toel: kes tuult külvab, see lõikab tormi. Ja nii see just ongi.

Et väidetavalt sellel eesmärgil kokku ahnitsetud raha riigikaitsesse muidugi ei jõua, vaid jääb valgetesse kilekottidesse pidama, ei tee tegelikult asja põrmugi paremaks, sest energia on juba loodud sellest pidevalt rääkimise ning rahva seas üles kootud hirmuga. Sellepärast ma ütlen sulle: armas rahvas, ära mine selle hirmutamiseks kaasa, ära allu sellele, ära lase endale seda hirmu energiat ligi ja ära seda suurenda ise sellest kõneldes või muretsedes või varusid korjates või muul moel selleks väidetavaks sõjaohuks valmistudes.

Sest kes meid õigupoolest siin üldse ründama peakski? Kui Ukraina taas Venemaaiga ühendatakse, on Venemaa ju oma eesmärgi saavutanud – meid talle selleks vaja ei ole, praegu ükski energia ei vihja selles suunas. Kui me seda ohtlikku energiat aga ise kasvatame, siis kutsume sõja oma õuele küll. Näiteks võib see meelitada meile kallale tungima Ameerika. Seal on nüüd mustanahaline naisterahvas presidendikandidaat, ja kui ta tõepoolest presidendiks saab, pole sõda Ameerikaga üldse välistatud.

Sellepärast ärme allu roimavalitsuse hirmutamistele ja mõistkem kõik, et maksutõusud on Roimaerakonna järgmine katse meid paljaks röövida.

Kui palju parem oleks riik, mis oma kodanikke ei rööv! Ka Eestist võiks saada selline riik, kus valitsus ei sirutaks oma küüsi kodanike ausa tööga teenitud raha kallale. Las teenivad riigiasutused ise välja oma raha, seda ei pea kodanike käest röövima! Kahjuks paljudes maailma maades veel just niimoodi tehakse, kuid Eesti ei pea olema ju teistele järelejooksja ja kõike halba järele ahvima. Parema olla ise eeskujuks ja teha omamoodi, ilma maksudeta. Sest nii oleks hea ja õiglane ning Universumi seadustega kooskõlas.

Küllap ühel päeval jõuab Eesti ka selleni – jah, siis, kui Valgussõdalaste juhtimisel on Roimaerakond võimult kukutatud ja meie mehed asemele asunud. Küll siis kaotatakse ülekohtused maksud, lõpevad hirmujutud ja piinatud palgetele ilmub taas lootus. Oota kutset, mu armas rahvas!

E 29. juuli

03:10 ERR.ee uudised **07:00** Prillitoos **08:00** Maahommik **08:45** Sepo 50 **09:10** Eesti mäng **10:00** Planeedipäästjad **10:30** Kutsuge ämmaemand! **11:20** Louis Theroux' intervjuud **12:05** Häälega merele **12:35** Restoran O **13:05** Hercule Poirot **13:55** Öhinapõhised Peruus **14:25** Vanad ja kobedad **14:50** Vanad ja kobedad **15:15** Võimu kants **16:15** Ranna-hotell **17:05** Õne 13 **17:35** Kutsuge ämmaemand! **18:30** Aktuaalne kaamera **18:45** Eesti mäng **19:30** Eesti nüüd siis Vabariik **20:00** Ukraina stuudio **20:30** Kalale Koržetsiga **21:00** Aktuaalne kaamera **21:25** Sport **21:35** Ringvaade suvel **22:10** Puls **22:30** Puls **22:55** Isa Brown **23:40** Vanad ja kobedad

00:30 NCIS: Kriminallistid **01:25** Romantiline muinasjutt **03:15** Üheksa kuud **05:05** Postimees.ee **06:00** Aedniku aabits **06:30** Suvereporiter+ **07:00** Mägidoktor **08:00** Mägidoktor **09:00** Sport on õhus **10:30** Kuulus vanem: needus või õnnistus? **11:30** Olümpiastuudio **12:00** Pariisi OM. Ujumine, söudmine **14:00** Olümpiastuudio **15:00** Pariisi OM. Maastikuratas **16:55** Pariisi OM. Rannavõrkpall **18:00** Olümpiastuudio **19:00** Suvereporiter **20:00** Pariisi OM. Riistvõimlemine **21:15** Olümpiastuudio **21:25** Pariisi OM. Ujumine **23:05** Olümpiastuudio **23:15** Kaks Kanget Kagu-Aasias

06:30 Saabastega kassi seiklused **07:00** Saabastega kassi seiklused **07:30** PJ Masks **08:00** Lastega kodus **08:30** Lastega kodus **09:05** Gülcemal **10:10** Suvesangarid **10:45** Kaks kanget Mehnikos **11:45** Eesti parimpagar **12:50** Reis tulemägede maale: Kamtsatka **13:25** Del Monte pärand **14:30** Sajandi armastus **15:40** Gülcemal **16:45** Kälimehed **17:50** Kättemaksukontor **19:00** TV3 uudised **19:30** Kahevõitlus **20:00** Läbi suve Taaviga **20:30** Suvesulased **21:30** TV3 uudised **22:00** Lohetatöveeringutüdruk **01:30** Depoo 19 **02:25** Lapsed **02:55** Lapsed **03:25** Suvesulased **04:20** Läbi suve Taaviga **04:40** TV3 uudised **05:10** Kaks kanget Mehnikos

00:15 Võõramaalane **01:10** Võõramaalane **02:10** Võõramaalane **03:22** ERR.ee uudised **07:00** Ollie ja Kuu **07:10** Minu rüütel ja mina **07:20** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:45** Mik-Mikk ja seenerahvas **07:55** Pörsas Peppa **08:00** Pörsas Peppa **08:05** Karu Karla **08:10** Pörsas Peppa **08:15** Lehm Liselotte **08:25** Väike printsess **08:35** Rantšo **09:00** Pātu **09:25** Tom ja Fluffy **09:30** Vägev vähk ja ahne naine **09:40** Nuril **09:50** Kaupmees ja ahvid **10:00** Osoon. Rukkirääk; Rohunepp **10:30** Kõnnumaalased **10:55** 31. jaoskond **11:20** 31. jaoskond **11:40** OP **12:40** Vigased pruudid **13:40** Tiivad **13:57** ERR.ee uudised **15:30** Operatsioon Ai **16:00** Abimehed galaktikast **16:10** Ella, Oscar ja Huu **16:20** Päev, mil Henri kohtas...? **16:25** Kriipsu Juku kodu **16:30** Rantšo **16:50** Tegus Timmu **17:00** Väike printsess **17:10** Ollie ja Kuu **17:20** Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Lehm Liselotte **18:00** Luise ja Oliver **18:10** Hiir Hops **18:15** Claude **18:30** Mag-guse molekul **18:40** NOVA **18:55** Osoon. Rukkirääk; Rohunepp **19:25** Aktuaalne kaamera **19:30** Kõnnumaalased **20:00** Ületamatu loomariik **20:50** Piirilinnus **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Kirjanduse aeg **2024** **22:15** Öelus **22:40** Mida teie arvate? **23:35** Veepiisad kuumadel kividel

T 30. juuli

00:05 Vanad ja kobedad **00:30** Võimu kants **01:30** Reisile minuga. Taipei **01:54** ERR.ee uudised **07:00** Prillitoos **08:00** Maahommik **08:45** Ringvaade suvel **09:15** Eesti mäng **10:00** Tööröökikud **10:30** Kutsuge ämmaemand! **11:25** Ukraina stuudio **11:55** Häälega merele **12:20** Restoran O **12:50** Maahommiku lood **13:05** Hercule Poirot **14:00** Öhinapõhised Peruus **14:30** Vanad ja kobedad **14:50** Vanad ja kobedad **15:20** Võimu kants **16:20** Puls **16:40** Puls **17:05** Õne 13 **17:35** Kutsuge ämmaemand! **18:30** Aktuaalne kaamera **18:45** Eesti mäng **19:30** Eesti nüüd siis Vabariik **20:00** Sinu uus sugulane **20:30** Mehed, hakkame elama! **21:00** Aktuaalne kaamera **21:25** Sport **21:35** Ringvaade suvel **22:10** Puls **22:30** Puls **23:00** Kümme kaadrit **23:45** Isa Brown

00:15 NCIS: Kriminallistid **01:05** Keisrinna **02:00** Valelikud võrgutajad **02:50** Romantiline muinasjutt **04:35** Keisrinna **05:30** Postimees.ee **06:00** Suvereporiter **06:55** Mägidoktor **07:50** Mägidoktor **08:50** Pariisi OM. Triatlon **11:00** Olümpiastuudio **11:55** Pariisi OM. Ujumine, söudmine, judo **13:40** Olümpiastuudio **14:10** Pariisi OM. Jalgrattasõit **15:05** Olümpiastuudio **15:45** Pariisi OM. Jalgrattasõit **16:50** Pariisi OM. Rannavõrkpall **18:00** Olümpiastuudio **18:30** Pariisi OM. Riistvõimlemine **19:00** Suvereporiter **20:00** Pariisi OM. Ujumine **21:25** Pariisi OM. Ujumine **23:30** Kaks Kanget Kagu-Aasias

06:30 PJ Masks **07:00** Saabastega kassi seiklused **07:30** PJ Masks **08:00** Lastega kodus **08:30** Lastega kodus **09:05** Gülcemal **10:10** Suvesangarid **10:45** Kaks kanget Mehnikos **11:45** Kulu seljakotis **12:50** Läbi suve Taaviga **13:25** Del Monte pärand **14:30** Sajandi armastus **15:40** Gülcemal **16:45** Kälimehed **17:50** Kättemaksukontor **19:00** TV3 uudised **19:30** Kahevõitlus **20:00** Läbi suve Taaviga **20:30** Kulu seljakotis **21:30** TV3 uudised **22:00** Marodöörid **00:25** Equalizer **01:25** Tehisintellekt **02:20** Kälimehed **03:25** Kulu seljakotis **04:20** Läbi suve Taaviga **04:40** TV3 uudised **05:10** Kaks kanget Mehnikos

01:00 Öine portjee **03:00** ERR.ee uudised **07:00** Ollie ja Kuu **07:10** Abimehed galaktikast **07:20** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:45** Claude **08:10** Hiir Hops **08:05** Pörsas Peppa **08:10** Luise ja Oliver **08:20** Rantšo **08:45** NOVA **09:00** Londiste **09:30** Tom ja Fluffy **09:35** Eesel, heeringas ja nõialuud **09:50** Tuvitadi **10:00** Osoon. Ebpärlikarbi eluring ja päästetööd **10:30** Kõnnumaalased **10:55** 31. jaoskond **11:20** 31. jaoskond **11:40** OP **12:40** Metallica. S&M2 **14:15** ERR.ee uudised **15:30** Operatsioon Ai **16:00** Abimehed galaktikast **16:10** Ideefix **16:20** Ei-Ei **16:30** Rantšo **16:50** Riuklikud loomad **17:00** Mik-Mikk ja seenerahvas **17:10** Ollie ja Kuu **17:25** Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Lehm Liselotte **18:00** Lammis Shaun **18:05** Hiir Hops **18:15** Claude **18:25** Kriipsu Juku kodu **18:30** Minu lemmikloom **18:40** NOVA **18:55** Osoon. Ebpärlikarbi eluring ja päästetööd **19:25** Aktuaalne kaamera **19:30** Kõnnumaalased **20:00** Võitlus ellujäämise nimel **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Killud **22:00** President **23:55** Öelus

K 31. juuli

01:00 Vanad ja kobedad **01:25** Võimu kants **02:25** Reisile minuga. Costa del Sol **02:53** ERR.ee uudised **07:00** Prillitoos **08:00** Maahommik **08:45** Ringvaade suvel **09:15** Eesti mäng **10:00** Sinu uus sugulane **10:30** Kutsuge ämmaemand! **11:20** Tööröökikud **11:50** Häälega merele **12:20** Restoran O **12:50** Pealtnägija tähed **13:05** Hercule Poirot **13:55** Öhinapõhised Peruus **14:25** Vanad ja kobedad **14:50** Vanad ja kobedad **15:15** Võimu kants **16:15** Puls **16:40** Puls **17:05** Õne 13 **17:35** Kutsuge ämmaemand! **18:30** Aktuaalne kaamera **18:45** Eesti mäng **19:30** Eesti nüüd siis Vabariik **20:00** Siin me oleme **20:30** 4x4. Lähis-lida **21:00** Aktuaalne kaamera **21:25** Sport **21:35** Ringvaade suvel **22:10** Puls **22:35** Puls **23:00** Olav Ehala. Helide redelil

00:30 NCIS: Kriminallistid **01:20** Keisrinna **02:20** Valelikud võrgutajad **03:10** Romantiline muinasjutt **04:55** NCIS: Kriminallistid **05:45** Postimees.ee **06:00** Suvereporiter **06:55** Mägidoktor **07:50** Mägidoktor **08:50** Pariisi OM. Triatlon **11:10** Olümpiastuudio **11:55** Pariisi OM. Ujumine, söudmine, judo **13:40** Olümpiastuudio **14:10** Pariisi OM. Jalgrattasõit **15:05** Olümpiastuudio **15:45** Pariisi OM. Jalgrattasõit **16:50** Pariisi OM. Rannavõrkpall **18:00** Olümpiastuudio **18:30** Pariisi OM. Riistvõimlemine **19:00** Suvereporiter **20:00** Pariisi OM. Ujumine **21:25** Pariisi OM. Ujumine **23:25** Olümpiastuudio **23:35** Pariisi OM. Judo

06:30 PJ Masks **07:00** Saabastega kassi seiklused **07:30** PJ Masks **08:00** Lastega kodus **08:30** Lastega kodus **09:05** Gülcemal **10:10** Suvesangarid **10:45** Kaks kanget Mehnikos **11:45** Kulu seljakotis **12:50** Läbi suve Taaviga **13:25** Del Monte pärand **14:30** Sajandi armastus **15:40** Gülcemal **16:45** Kälimehed **17:50** Kättemaksukontor **19:00** TV3 uudised **19:30** Kahevõitlus **20:00** Läbi suve Taaviga **20:30** Suur lotokolmapäev: Rooside sõda **21:30** TV3 uudised **22:00** Litsid **23:05** Vabad mehed **00:05** Mortdecai **02:25** Suur lotokolmapäev: Rooside sõda **03:20** Litsid **04:15** Läbi suve Taaviga **04:40** TV3 uudised **05:10** Kaks kanget Mehnikos

00:20 31. jaoskond **00:40** 31. jaoskond **01:00** Minu abikaasa lugu **03:50** ERR.ee uudised **07:00** Ollie ja Kuu **07:10** Väike printsess **07:20** Ideefix **07:35** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:55** Claude **08:10** Hiir Hops **08:15** Pörsas Peppa **08:20** Rantšo **08:45** NOVA **09:00** Londiste **09:25** Tom ja Fluffy **09:30** Vigurivant Vulli **09:45** Naerupall **10:00** Osoon. Hõbehaigur; Võõrnälkjad; Allikad **10:30** Kõnnumaalased **10:55** 31. jaoskond **11:20** 31. jaoskond **11:40** OP **12:40** Loomaailugu **13:46** ERR.ee uudised **15:30** Operatsioon Ai **16:00** Abimehed galaktikast **16:10** Ideefix **16:20** Ei-Ei **16:30** Rantšo **16:50** Riuklikud loomad **17:00** Mik-Mikk ja seenerahvas **17:10** Ollie ja Kuu **17:25** Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Lehm Liselotte **18:00** Lunnisaar **18:05** Hiir Hops **18:15** Claude **18:30** Minu lemmikloom **18:40** NOVA **18:55** Osoon. Hõbehaigur; Võõrnälkjad; Allikad **19:25** Aktuaalne kaamera **19:30** Kõnnumaalased **20:00** Gepardipered ja mina **20:50** Piirilinnus **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Killud **21:55** Minu geniaalne sõbranna **22:45** Minu geniaalne sõbranna

N 1. august

00:50 Võimu kants **01:50** Reisile minuga. Málaga, Nerja, Frigiana ja Marbella **02:22** ERR.ee uudised **07:00** Prillitoos **08:00** Maahommik **08:45** Ringvaade suvel **09:15** Eesti mäng **10:00** Siin me oleme **10:30** Kutsuge ämmaemand! **11:25** Ühe pere muusika **12:05** Häälega merele **12:40** Restoran O **13:10** Hercule Poirot **14:05** Öhinapõhised Peruus **14:35** Vanad ja kobedad **14:55** Vanad ja kobedad **15:15** Võimu kants **16:15** Puls **16:40** Puls **17:05** Õne 13 **17:35** Kutsuge ämmaemand! **18:30** Aktuaalne kaamera **18:45** Eesti mäng **19:30** Eesti nüüd siis Vabariik **20:00** Ühe maja lugu **20:30** Kirjandusministri juures. Muusika eri **21:00** Aktuaalne kaamera **21:25** Sport **21:35** Ringvaade suvel **22:10** Puls **22:35** Puls **23:00** Louis Theroux' intervjuud **23:45** Kodukäijad

00:35 Kaks Kanget Kagu-Aasias **01:30** NCIS: Kriminallistid **02:20** Keisrinna **03:15** Valelikud võrgutajad **04:05** Diana **05:30** Postimees.ee **06:00** Suvereporiter **07:00** Mägidoktor **08:00** Mägidoktor **09:00** Sinivalged eestlased **10:00** Roaldi olümpia **11:00** Olümpiastuudio **11:55** Pariisi OM. Ujumine **13:55** Pariisi OM. Võrkpall Brasiilia – Jaapan **16:30** Olümpiastuudio **16:55** Pariisi OM. Rannavõrkpall **17:55** Pariisi OM. Rannavõrkpall **19:00** Suvereporiter **20:00** Ööküüaline. Gerd Kanter **21:00** Olümpiastuudio **21:25** Pariisi OM. Ujumine **23:15** Olümpiastuudio **23:25** Kaks Kanget Kagu-Aasias

06:30 Saabastega kassi seiklused **07:00** Leo da Vinci **07:30** Saabastega kassi seiklused **08:00** Lastega kodus **08:35** Lastega kodus **09:10** Gülcemal **10:15** Suvesangarid **10:50** Suur lotokolmapäev: Rooside sõda **11:50** Litsid **12:55** Läbi suve Taaviga **13:25** Del Monte pärand **14:30** Sajandi armastus **15:40** Gülcemal **16:45** Kälimehed **17:50** Kättemaksukontor **19:00** TV3 uudised **19:30** Kahevõitlus **20:00** See pole lastesaade **20:30** Kurvist kurvi Lätis **21:30** TV3 uudised **22:00** Keskea röömud **23:05** Suur paks valemorst **01:00** Riviera **02:05** Kälimehed **03:10** Kurvist kurvi Lätis **04:10** See pole lastesaade **04:40** TV3 uudised **05:10** Keskea röömud

00:00 31. jaoskond **00:20** 31. jaoskond **00:45** President **02:44** ERR.ee uudised **07:00** Ollie ja Kuu **07:10** Väike printsess **07:20** Ideefix **07:35** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:55** Hiir Hops **08:05** Pörsas Peppa **08:10** Rantšo **08:35** Mik-Mikk ja seenerahvas **08:45** NOVA **09:00** Londiste **09:25** Tom ja Fluffy **09:30** Peetrikee unenägu **09:50** Kui ma oleksin suur **10:00** Osoon. Loomad Viimsis lõksus; Kõre; Metsise, kitseja ilvese kohtumised **10:30** Kõnnumaalased **10:55** 31. jaoskond **11:20** 31. jaoskond **11:40** OP **12:40** McCurry: värvide lummuses **13:58** ERR.ee uudised **15:30** Operatsioon Ai **16:00** Lassie **16:20** Kõlakoguja **16:30** Rantšo **16:50** Riuklikud loomad **17:00** Mik-Mikk ja seenerahvas **17:10** Ollie ja Kuu **17:25** Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **17:50** Rebased ja mägrad **18:05** Neli ja poolsõpra **18:30** Minu lemmikloom **18:40** NOVA **18:55** Osoon. Loomad Viimsis lõksus; Kõre; Metsise, kitse ja ilvese kohtumised **19:25** Aktuaalne kaamera **19:30** Kõnnumaalased **20:00** Loomade salaelu **20:50** Piirilinnus **21:00** Aktuaalne kaamera **21:30** Killud **22:00** Pihmahabad **23:50** 31. jaoskond

R 2. august

00:15 Vanad ja kobedad **00:30** Vanad ja kobedad **00:55** Võimu kants **01:55** Reisile minuga. Linn nimega Cognac **02:24** ERR.ee uudised **07:00** Prillitoos **08:00** Maahommik **08:45** Ringvaade suvel **09:15** Eesti mäng **10:00** Ühe maja lugu **10:30** Kutsuge ämmaemand! **11:25** Tööröökikud **11:50** Häälega merele **12:20** Restoran O **12:50** Ainulaadne aastakäik **13:50** Öhinapõhised Peruus **14:20** Vanad ja kobedad **14:50** Vanad ja kobedad **15:10** Võimu kants **16:10** Puls **16:35** Puls **17:00** Kutsuge ämmaemand! Jüulud **18:30** Aktuaalne kaamera **18:45** Eesti mäng **19:30** Eesti nüüd siis Vabariik **20:00** Saaremaa ooperipäevad 2024 **21:00** Aktuaalne kaamera **21:25** Sport **21:35** Vera **23:10** 4x4. Lähis-lida **23:35** Vanad ja kobedad

00:25 NCIS: Kriminallistid **01:15** Keisrinna **02:10** Valelikud võrgutajad **03:00** Minu elu selgetnägijana **03:55** NCIS: Kriminallistid **04:45** Keisrinna **05:40** Postimees.ee **06:00** Suvereporiter **07:00** Mägidoktor **08:00** Mägidoktor **09:00** Sinivalged eestlased **10:00** Olümpiastuudio **11:00** Pariisi OM. Kergejõustik **14:00** Olümpiastuudio **14:25** Pariisi OM. Korvpall Austraalia – Kreeka **16:50** Täistund – Uued olümpiaalad **17:05** Pariisi OM. Sulgpall **18:10** Olümpiastuudio **19:00** Suvereporiter **19:55** Pariisi OM. Kergejõustik **22:50** Olümpiastuudio **23:00** Pariisi OM. Jalgrattasõit **23:25** Pariisi OM. Ratsutamine

06:30 Saabastega kassi seiklused **07:00** Leo da Vinci **07:15** Leo da Vinci **07:30** Saabastega kassi seiklused **08:00** Lastega kodus **08:35** Lastega kodus **09:10** Gülcemal **10:15** Suvesangarid **10:50** Keskea röömud **11:50** See pole lastesaade **12:25** Kurvist kurvi Lätis **13:25** Del Monte pärand **14:30** Sajandi armastus **15:40** Gülcemal **16:45** Kälimehed **17:50** Kättemaksukontor **19:00** TV3 uudised **19:30** Kahevõitlus **20:00** Eesti parim pagar **21:00** Krista lood **21:30** TV3 uudised **22:00** Neetud naabrid **00:10** Stuber **02:15** Suur paks valemorst **04:05** Kahevõitlus **04:40** TV3 uudised **05:10** Kättemaksukontor

00:15 31. jaoskond **00:35** Minu geniaalne sõbranna **01:25** Killud **01:50** Võõramaalane **02:58** ERR.ee uudised **07:00** Ollie ja Kuu **07:10** Mik-Mikk ja seenerahvas **07:25** Kõlakoguja **07:30** Lepatriinu ja Musta Kassi imelised lood **07:50** Pörsas Peppa **07:55** Pörsas Peppa **08:00** Lehm Liselotte **08:10** Rantšo **08:30** Rebased ja mägrad **08:45** NOVA **09:00** Londiste **09:10** Tom ja Fluffy **09:20** Entel-tentel-trika-trei **09:30** Ott kosmoses **09:50** Kui ma oleksin suur **10:00** Osoon

Kolm püha õhtusöömaaga

Kuidas kõik tegelikult oli? Esiaja salaajalugu

OLEV REMSU

Kumbki mees ujuda ei osanud. Ja nii ongi etem, piinad lõppevad kähku.

Aap oli piinlikult hoolas mees, isegi perfektsionist, inimene, kes ei saanud oma töid teha kraadigi halvemini kui kõige paremini. Ja mõlemad piiskopid kasutasid seda väärt omadust enda huvides.

Mis jäi Aabul muud üle, kui hoolas olla?

Jumal Ema oli Aapu õnnistanud vaid ainsa pojaga, Peebuga, nüüd oli Peep Rooma viidud, kuhugi, kust paavst mõnikord mööda kõndis ning kuhu pääsesid vaid ärganud – nagu rääkis Theoderich –, isa pidi olema viks ja truu, et pojalt hästi läheks. Järsku määrati Theoderich Eestimaa piiskopiks, ta kadus kloostrist ja Väina äärest, tema asemele tuli abtik Albertus, kes ütles, et estid olid hirmsa mõrtsukatöö toime pannud ning Theoderichi teise ilma saatnud. Selle peale valdas Aapu kahetine tunne. Ühelt poolt – se-

da võinuksin teha mina, oleksin pidanud ta paadist vette tõukama. Teiselt poolt – Theoderich oli täitsa tore mees, ja mis tema kadu ikka oleks muutnud? Albertus tõi Aabu peapiiskopi lossi, temast sai alul tallimees, siis ka virgats, tal tuli teinekord ratsutada päris pikki maid – Revalasse, Tartusse, Pihkvasse ning isegi Novgorodi, viia sinna sõnumeid ja tuua sealt vastuseid. Riiaski tuli täita teinekord päris delikaatseid ülesandeid, toimetada lilli ja hõrgutisi kaunistele naisterahvastele, nii nunnadele kui tsiviilitaridele. Albertus ütles, et sina, Haab, teadma, sinu Beeb saama Livlandi kuningas. Umbkeelne mis umbkeelne, isegi nimesid ei oska hääldada!

Aap uskus, et Peep vaid teeskleb ristiõprade teenimist, kui tuleb kuningana tagasi, siis lammutab need jätetud kivimürakad ning pöörab kõik Ema-usku.

Siis juhtus, et Albertus mängis kaardimängus Aabu oma vennale Hermannile maha, nii sai Aap teada oma hinnagi – poolteist hõbemarka pluss kaks ra-

hamarka –, nii kõrge oli olnud panus, mis temana lauda pandi. Tuli kolida Tartusse, pidada siin samu ameteid.

Kummaline, et Aap nägi Tartus Theoderichi, kelle olid estid Albertuse jutu järgi maha löönud. Kas on see viirastus?

Kuss, pani Theoderich sirge näpu risti huulile, puuduta mind ning iga su tahtmine sünnib, sest ma olen pühad säilmed, seletas Theoderich kummalist kohtumist. Aap oligi siis puudutanud oma endist käskijat ning soovis kohtuda oma poja Peebuga.

Mis õigupoolest annab neile kirikuhakkidele jõu valitseda?, juurdles Aap edasi ning leidis ka vastuse: enesekindlus.

Oleks mul selline enesekindlus!, igatses Aap ja mõtles edasi. Kust on pärit nende enesekind-

lus? Valetamisest. Mõlemad, nii Albertus kui Hermann, valetavad kõike. Pisasju ja suuri asju. Magasid poole päevani, kuid ütlesid, et tegid jumala näpunäitel vehkemistrenni ja palvetasid. Samas räägivad, et jumal keelas valetamise. Kaval! Nad on ekstra sellise jumala välja mõelnud, et kõik arvaksid, et nad kogu aeg tõtt räägivad, kuna alluvad ju jumalale.

Juba loomult ei taha inimene olla valetaja, esimene kord valetabki kole vastumeelselt, teine kord juba veidike väiksema tõrkega, kolmas kord aga hakkab oma valet ise uskuma, nõnda et ta sama juttu rääkides justkui ei valetagi, on aus nagu mees muistegi, mõtles Aap preestritest.

Aapu usaldati, Albertus rõivastas ta ornaati, andis talle au seista jumalateenistusel kõrvuti Kristusega, kes teatavasti pühitseb iga liturgiat oma ihuga. Aap hoidis käes tabernaaklit ja breviaari ning aina kordas ja kordas: *dominus vobiscum, dominus vobiscum, dominus vobiscum*. Ta ei teadnud, mida need sõnad tähendavad, kuid ta tajus, kuidas

need muutusid lähedasteks pühadeks. Kusjuures *dominus vobiscum* kui *vobiscum*.

Ta oli küsinud nende mõistete sisu Albertuselt, peapiiskop oli käega rehmanud – oh, jumal seda teab! Tõesti, liturgiatsirkuse jaoks pole teadmist vaja.

Mida ja kuidas mõtles Henricus Aabust, keda ta teadis juba Riias? Halvasti, väga halvasti, nagu ta mõtles ka kõigist teistest inimestest.

Henricus pidas liivimeest osavaks külgekleepijaks, kes oskas end juba Väina ääres teha vajalikuks peapiiskop Albertusele, ja Tartus – nagu nüüd selgub – ka piiskop Hermannile. Küürutab kääpuli kõigi ees, saavutab nii oma sihi, määras Henricus Aabu olemuse. Ja muudugi preester ja kroonik eksis, nagu preestritel ja kroonikutel on üleüldse kombeks. Ometi piilub siit välja tõde, ja seda ütleja varjamsisooivist hoolimata. Õeldu on ütleja autopootree, mida sa teise kohta ütled-mõtled, seda oled sa ise.

Järgneb

SUDOKU

	5		6		9		3	
2	4						6	8
		7				5		
			9		3			
		9				8		
			7		1			
		6				1		
1	7						9	4
	9		1		4		5	

		3		1		5		
			3		7			
2			5		4			7
	9			4				3
		4	7		3	1		
	5			2				6
7			2		5			3
			8		1			
		1		3		8		

KUHU MINNA

• KINO

Haapsalu kultuurikeskuses:
„10 elu“ – 27. juulil kl 11, 30. juulil kl 15, 31. juulil kl 17.30, 2. augustil kl 12, 6. augustil kl 16, 7. augustil kl 15.
„Madam Clicquot“ – 27. juulil kl 13, 31. juulil kl 19.30, 6. augustil kl 18, 8. augustil kl 20.

• MEISTERDAMISE PÄRASTLÕUNA

Ootame huvilisi neljapäeval, 1.8 kell 14 Uuemõisa raamatukokku (Ehitajate tee 3) jutu ja meisterdamise pärastlõunale. Lääne Maakonna Keskraamatukogu

• MUUSEUMID

Haapsalu linnuse muuseum:
E–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus:
E–P 11–18. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda:
K–P 11–18. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum:
K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum
(Kadarpiku küla, Lääne-Nigula):
K–P 11–17. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum:

(Sadama 32, Haapsalu)
T–L kl 10–18, P ja E kl 10–16.
www.aiboland.ee.

Rõude muuseum:

avatud reedel ja laupäeval
kell 12–16, muul ajal ette teatades
roudemuuseum@gmail.com või
telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum on avatud
1. mai – 30. september T–L kl 10–17.
Tel 509 9663. E-post:
lihulamuseum@laaneranna.ee.

Hanila muuseum:

ekskursioonid etteteatamisega.
Tel 509 9663. E-post:
hanilamuuseum@laaneranna.ee.

• NÄITUSED

Keskraamatukogu (Posti 3)
Kojulaenutuse ja lugemissaali vitriinides näitusel Haapsalu sotsiaalmaja keraamikaringi tööd.
Trepigalerii vitriinides Haapsalu linna 745. aasta sünnipäevale pühendatud raamatunäitus „Haapsalu linna pead läbi ajaloo“.

Lasteraamatukogus

(Wiedemanni 11): Tartu tantsustuudio Duende flamenko-nukkude näitus 30. septembrini.

Haapsalu linnagaleriis
(K–P 12–18): Liivia Leškini „Haapsalu suveniir“ 4. augustini.

Haapsalu kultuurikeskuses:
HKHK õpilastööde näitus „Ammetil on kuldpohi all“ 30. juulini.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2):
hoovigaleriis „Värvate taga“ – Marge Palootsa maalid, Kaie Mäemuru mõttekillud 28. juulini.
Majagaleriis Kaja Hints „Vahemere lood“ 4. augustini.
Keldrigaleriis Hõije Rahu fotonäitus „Unenägu unenäo vahel“ 11. augustini.
Galeriid avatud K–P 12–18.

Lihula muuseumis

„Visandeid baltisaksa kultuuriloost“, „Eveline von Maydell. Käärilõiked“. Näitus avatud 30. septembrini.

Kullamaa kultuurimaja galeriis
näitused: „Kullamaa Muusika Selts – 140“ ja „Kullamaa Carl August Tantoni orel 170“.

Ants Laikmaa muuseum

(Kadarpiku küla, Lääne-Nigula):
K–P kl 11–17 Herald Eelma graafikanäitus, sissepääs muuseumipiletiga, www.salm.ee.

• RAAMATUKOGUD

Keskraamatukogu (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11)
T–R 10–18, L 10–15, laenutuspunkt (Kastani 7) suletud.

Uuemõisa raamatukogu

(Ehitajate tee 3, Uuemõisa)
K–N 12–13.30, 14–20, L 10–15.

Asuküla raamatukogu

(Mägari küla) T–K 10–18, N 10–16, R 9–15. Iga kuu 2. ja 4. laupäeval 9–15. 10.–31. juulil SULETUD

Ridala raamatukogu (Kooli 1, Panga küla) E–K 10–18, N 14–19, R 10–14. 1.–30. juulil SULETUD

www.lib.haapsalu.ee.

**KAS LEHT EI JÕUA
PIISAVALT KIIRESTI
POSTKASTI?**

**TELLI DIGILEHT
JUBA TÄNA!**

Hoia end kohaliku eluga kursis – loe värsked uudiseid ja paberlehe digiversiooni, vaata galeriisid ning palju muud huvitavat Lääne Elu veebis.

Hinnad alates 1,50 €
Lääne Elu | online.le.ee

ÜLO KREVON
90

Õnne tänaseks,
õnne homseks,
õnne ja rõõmuküllaseid
päevi
veel paljudeks aastateks.

Lapsed ja lapselapsed
peredega

Toimetuse aadress:

Posti 30, 90504 Haapsalu.
Toimetus 473 7222,
kuulutused ja reklaam 473 7111,
e-post info@le.ee, reklaam@le.ee
Kodulehekül: www.le.ee

Peatoimetaja Kaire Reiljan

Toimetajad Kaie Iives, Urmas Lauri,
Malle-Liisa Raigla, Andra Kirma
Keeletoimetaja Riina Tobias
Küljendaja-kujundaja Andrus Rebane

Reklaamitoimetaja Elina Lumeste

Kliendihaldur Mai Sarv

Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504

Haapsalu, tel 473 7222
Trükitud Printallis

Pangakontod

Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,
SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Kojukandeprobleemid:

tel 661 6616, info@omniva.ee.

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee.

MÜÜK

Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Auto-raadiod ja -kõlarid. Autoalarmid. LVL OÜ, Posti 39 (veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979.

LEHMA KÕDUSÕNNIK 30 l /kott KUIV KÜTTEPUU 30, 40, 50 cm võrkotis. Tammaru Farm info 523 8852, tg.ee.

Taebla mesinik Männikul müüb mett igal neljapäeval 12–14. Haapsallu toob kohale. Hind 7 eurot kilo. Info 5691 7690.

PUIT

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Kuivad pakitud küttekotsid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Müüa kuiva, toorest ja metsakuiva puud, transport. Tel 505 5203.

Müüa küttepuid: valge lepp, sang-lepp, kask, metsakuiv okaspuu. Täpsem info 5697 5216.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Vedu hinnas. Müüa kuiva ja märga küttepuid. Pikkus vastavalt soovile. Tel 5666 0431.

Müüa 3meestrit küttepuid: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Müüa kuiva sangleppa. Pikkus 40 ja 50 cm. Hind 75.-/rm. 20 cm pikkused halud kotis, hind 4.- kott. Vedu alates 5 rm. E-R 9-16. Info 5668 1436.

Otse tootjalt: puitbrikett al 23.-, turbabrikett al 210.-, Premium pellet 6–8 mm al 240.-, kivisüsi, kask 30 cm 40 l al 4.- ja klotsid al 2.50. Kütteleadu24, tel 506 8501.

LEMMIKLOOM

Müüa tõutunnistusega alaska malamuudi kutsikad. 5552 4675.

KINNISVARA

Müüa garaaž Pottisepa põik 2, hind 7000.-, 5349 2076.

TEENUS

Paigaldame tänavakivi Haapsalus ja Läänemaal. Võta julgelt ühendust ja leiame kõigile küsimustele lahendused. Tel 5632 7955 või dekkanehitus@gmail.com.

Developing Ehitus OÜ

Katuste renoveerimine, fassaaditööd, majade ehitus, üldehitus.

Tagame kvaliteedi. Pakume koostööd korteriühistutele.

Tel 5566 1168.
E-mail:
info@developingehitus.ee.

Hauaääraste ja -kivide paigaldus. Haudade hooldus ja muud kalmistutööd. Tel 557 3287, Jevgeni.

Teeme ehitustööd. Põrandate, seinete ja lagede ehitus. Vannitubade ja WCde remont. Maalri- ja plaatimistöid. Kontakt: 5697 5216, Lääne Saamees OÜ.

Puurkaevude puurimine ja projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehitustööd. Katuse turvatööde müük ja paigaldus. Vihmaveesüsteemide müük ja paigaldus. Tel 5347 7919.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, karg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus. Saabtehtud OÜ 5624 2511.

Ohtlike puude raie, võsalõikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Teen väiketehnikaga (kopp ja laadur) kaevu-, planeerimis- ja puurimistöid. Tel 5566 9722.

Rakkekaevude puhastamine, remont, röntaste vahetamine, kaevuümbriste ehitus ja käsipumpade remont. Tel 557 4792.

Viin ära vanarauda, oksa, ehitusprahti, mööblit jm. Teen lammutus- ja ehitustööd, puude langetamine ja muud tööd. Tel 5802 9660.

Korstnapühkimine ja pottsepatööd. http://www.laanekorsten.ee. Tel 553 1826.

KOOLITUS

Fixum Autokoolis algab 17. augustil

VEOAUTO- JA BUSSIJUHI TÄIENDÕPPEKURSUS.

Info tel 511 8111.

TÖÖPAKKUMINE

Otsime Läänemaale katusetöödele ehitajaid. Info tel 518 9050.

RESA OÜ PAKUB TÖÖD EBITUSTÖÖLISELE!

Pakume tööd tublidele ja kohusetundlikele ehitustöölisele, kellel eelnev töökogemus, antud ametikohal. Oskama peab üldehitustööd (müüridadamine, armeerimistöid, kergseinte ehitamine, fassaaditööd, avatäide paigaldamine jne). Oluline on eesti keele oskus ja B-kategooria juhiloa olemasolu. Kui oled huvitatud, saada oma CV resa@resa.ee, või võta ühendust 5666 0149.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

TEADE

Sadama tänav on ajutiselt suletud 31.7.2024 – 2.8.2024 seoses kaevetöödega.

Vabandame võimalike ebameeldivuste pärast.

Rannavesi Ehitus OÜ

Tuul puude ladvus tasa liigub me vaikselt leinas langetame pea...

Mälestame kallist kursusekaaslast proviisor **ANN ROOSI**. Südamlik kaastunne öele perega ja lähedastele.

Avaldame kaastunnet lähedastele

ANN ROOSI kaotuse puhul.

Haapsalu linnavolikogu Haapsalu linnavalitsus

OLULISED TELEFONINUMBRID

Kiirabi, politsei, päästeamet	112
Perearsti nõuandetelefon	1220
Läänemaa haigla registratuur	472 5800
Usaldustelefon	126
Lasteabitelefon	116 111
Läänemaa naiste tugikeskus	504 2300
Maanteeinfo	1247
Haapsalu linnavalitsus	472 5300
Haapsalu veevärk operatiivinfo	473 5013
näitude teatamine	473 5016
Imatra Elekter, rikketelefon	715 0188

Läänemaa toidupank kogub toitu puudust kannatavate leibkondade toetuseks Haapsalus ja Läänemaal.

Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga.

Aitame koos!

Tel 5355 4330

Suvesoojas läksid sa teele, mälestus sinust jääb alati meelde.

Mälestame **TÄHE LÕHMUST** ja avaldame sügavat kaastunnet lähedastele.

Rita, Mare ja Reet perega

Suvel järgneb sügis, tuulele vaikus. Kuid sõprusele - mälestus.

TÄHE LÕHMUS Sügav kaastunne lähedastele.

Sirje ja Jaak

Meie kaastunne teile, Hillar ja lapsed peredega, särava **TÄHE LÕHMUSE** kaotuse puhul.

Helve, Ly, Lii, Aili ja Ene

Ma elan nüüd tähtede peal, on Linnutee mu koduõu Siit teie teele saadan head, taevaalaotuses tähena särana...

Mälestame kursusekaaslast **TÄHE LÕHMUST** Siiras kaastunne lähedastele.

TPKPF 1973. a. lend.

Mälestame kauaaegset töötajat **TÄHE LÕHMUST** ja avaldame kaastunnet lähedastele.

Endised kolleegid Oru hooldekodust

TÄHE LÕHMUS Me ei unusta sind kunagi.

Sügav kaastunne Hillarile ja lastele.

Heli ja Toomase pere

Avaldame kaastunnet Hillarile **TÄHE LÕHMUSE** kaotuse puhul.

Läänemaa Veoautokeskus

Mis tulema peab, see tuleb, Kel otsa saab aeg, see läheb. Minnes võtab ta kambri tulle Ja süütab taevasse tähe.

Tähevalguses koos teiega... Mälestame **TÄHE LÕHMUST**.

Töökaaslased automajandi ja ATTI päevilt

KOOS ON SOODSAM!

Digi- ja paberlehe tellimiseks võta ühendust meili teel **le@le.ee** või telefonil **473 7111**.

Kohalikud uudised seitse päeva nädalas

Toimetus avatud E-R 8.00-16.30

Reklaamisoviid: reklaam@le.ee

Kuulutused, teated: le@le.ee

Üldinfo: info@le.ee

Südamlik kaastunne perekond Kandlale kalli abikaasa ja ema **MAIA KANDLA** kaotuse puhul.

Perekond Kumm

Vaikselt kustus elutuli, põlema jäi küünlaleek...

Avaldan kaastunnet lähedastele üle elu säranud **TÄHE LÕHMUSE** kaotuse puhul.

Valdis

Mälestame head naabrimeest **OLEV JÄRVSAART** ning avaldame kaastunnet Anule poegadele.

Naabrid Marika, Viktor, Heidi, Kaido, Elja, Katrin ja Andres

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikselt leinas langetame pea...

Mälestame **TÄHE LÕHMUST** ja avaldame sügavat kaastunnet kõigile lähedastele.

Heli ja Janno

Jõudsid elus palju anda jõudsid rõõmu, muret kanda. Vaikus on nüüd sinuga, head mälestused - meiega.

Kallist klassivenda **OLEV JÄRVSAART** mälestavad klassikaaslased Nõva koolist.

BÜROO AVATUD E-R 10-15 KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor),
5846 1111
www.hingeviul.ee
info@hingeviul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustööd Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakkumine ja info: hingeviul@gmail.com / 58 503 340

ANDRA KIRVA

Haapsalus oli tugev paduvihm

Neljapäeva lõuna ajal üle Haapsalu liikunud äikesepilvest sadas nii palju vihma, et mitmele poole tekisid linnas väksemad uputused.

Keskonnaagentuuri ilmavaatluste andmeil sadas neljapäeval kell 14 Haapsalus tunni jooksul 20,6 millimeetri vihma, mis tekitas uputuse nii Kalda ja Lahe tänava ristmikule, Rimi maa-alusesse parklasse kui tungis sisse ka mõnda poodi.

Vihmasadu oli nii tugev, et parasjagu tänaval olnud inimesed said läbimärjaks ja kanalisatsioon ei suutnud ühe korraga kogu sadanud vett vastu võtta. Seetõttu olid madalamad sõiduteed mõnda aega vee all ja vesi ulatus kõnnitee äärekivideni.

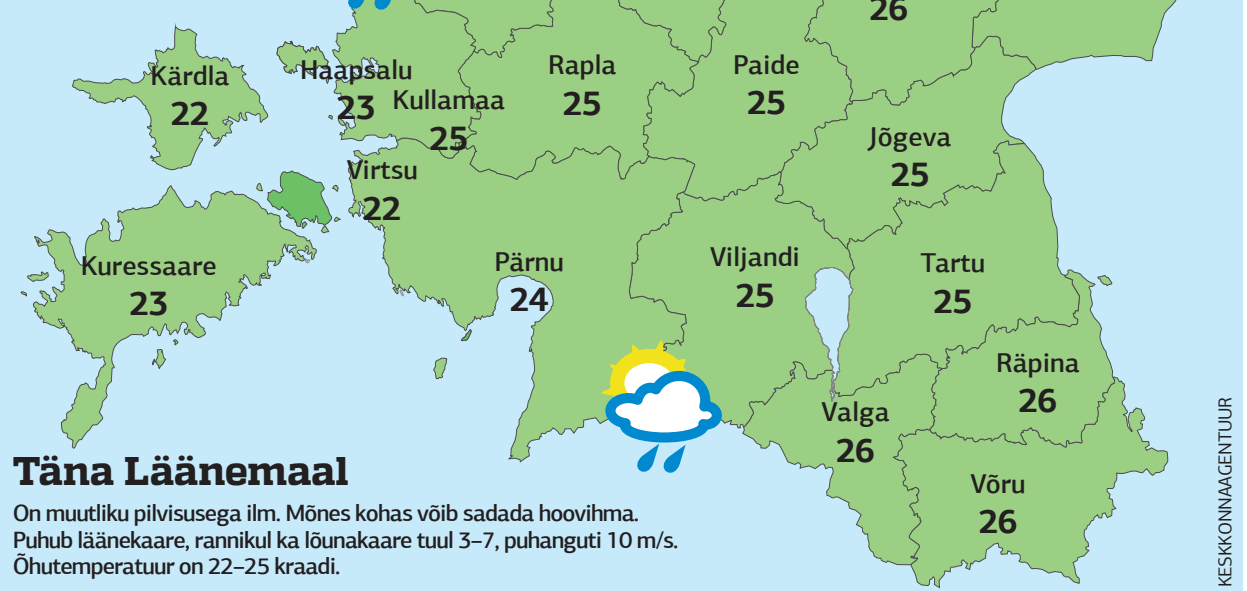
Kogu päeva jooksul sadas Haapsalus 24,5 millimeetri vihma, mis on kolmandik juulikuu normist. Samal ajal Lääne-Nigula vaatlusjaamas vihma ei sadanud. Päeva jooksul sadas seal üks millimeeter.

MALLE-LIISA RAIGLA

ILM

VEETEMPERatuurID

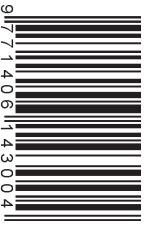
(26. juulil kell 13)
Dirhami 20°
Haapsalu 23,7°
Virtsu 22,2°
Rohuküla 23,2°

Täna Läänemaal

On muutliku pilvisusega ilm. Mõnes kohas võib sadada hoovihma. Puhub läänekaare, rannikul ka lõunakaare tuul 3-7, puhanguti 10 m/s. Õhutemperatuur on 22-25 kraadi.

Pühapäev	öö päev	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev
15°...23°	15°...21°	16°...23°	15°...22°	
läänetuul 2-5 m/s	loodetuul 7-14 (22) m/s	loodetuul 5-10 (15) m/s	loodetuul 4-8 (13) m/s	

VAATA KA
WWW.LE.EE

KESKKONNAAGENTUUR

REINPAUL
OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA
Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.
Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Üllata oma lähedasi
Lääne Elu
kinkekaardiga!
Kõige kallimale
Kinkekaart 12 kuus

Kinnisvarajutud tassi kohvi ja koogiga!
Tule küsi kinnisvaraolast nõu, räägime mis kinnisvaraturul toimub!
Helista või kirjuta mulle ja lepime aja kokku! Kohvi ja kook on minu poolt!
KARJAKINNISVARA
Anneli Sermat
+372 513 5163
anneli@karjaku.ee

SUITSUKALA PÄEV ja VANASADAMA TURG
Laupäeval, 3. augustil 2024 kl 12-15
Rannarootsi muuseumis
Elav muusika - Piret Tatar (laul) ja Braz Lima (kitarr)
Kohvik. Talukaup, lihakraam, hõrgutised, käsitöö, matkatarbed ja palju muud hääd. Önneloos Ilusa ilma korral paadisõidud Tagalahel (5 eur/ in). Muuseumis uus käsitöönäitus - Ruhnu roosid.

Lääne Elu
tellitud, kuid leht ei jõudnud postkasti?
Helista Omniva klienditeenindusse 661 6616.

ANDRES AMMASE FOND HAAPSALULE PÜHENDUNUILE
Täname Andres Ammase fondi toetamise eest!

Kooliõpetaja, ajakirjaniku, poliitiku ja dirigendi Andres Ammase (1962–2018) mälestuseks Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde loodud Andres Ammase fond annab välja **nelja stipendiumi**:

- Andres Ammase stipendium Läänemaal ja Haapsalule pühendunud inimesele
- väikese lugeja stipendium (koos Haapsalu lasteraamatukoguga)
- noore sportlase stipendium lootustandvale sportlasele ja tema treenerile
- Anneli Ammase hea ajakirjanduse auhind maakonnalehe ajakirjanikule

Annetuse saaja:
SA Eesti Rahvuskultuuri Fond
Pangakontod:
EE117700771000664610 LHV Pank
EE672200221001101347 Swedbank
Selgitus: annetus Andres Ammase fondi ja stipendium, mille heaks annetatakse PS Annetused on tulumaksuvabad

Kohalikud uudised seitse päeva nädalas -
TELLI DIGILEHT JUBA TÄNA.

Tellimiseks võta ühendust meili teel **le@le.ee** või telefonil **473 7111**.